

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Karolína Škutová

**Přípravná třída jako prostředí podporující
rozvoj dítěte před vstupem do povinného
vzdělávání**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury, který je v práci uveden.

V Olomouci dne 19. 4. 2017

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Dominice Provázkové Stolinské, Ph.D., za odborné vedení práce a poskytování rad. Děkuji také ředitelům základních škol za umožnění navštívit jejich přípravné třídy a učitelům v přípravných a prvních třídách za ochotu mi poskytnou cenné odpovědi.

OBSAH

Úvod.....	5
1 Vývojová stádia detství	6
1.1 Charakteristika předškolního věku	6
1.2 Charakteristika mladšího školního věku	7
2 Přípravná třída	9
2.1 Vymezení pojmu, legislativa, historie.....	9
2.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	12
2.3 Vzdělávání v přípravné třídě	15
3 Školní zralost.....	21
3.1 Biologická zralost	21
3.2 Sociální zralost.....	22
3.3 Psychická zralost.....	22
3.4 Zápis do prvních tříd	25
3.5 Odklad školní docházky	26
4 Výzkumná část	28
4.1 První fáze – Pozorování v přípravných třídách	30
4.2 Druhá fáze – Řízené rozhovory	49
5 Výsledky výzkumného šetření	67
6 Závěr	70
Seznam literatury.....	71
Seznam zkratk.....	74
Seznam příloh.....	75
Přílohy	76
Anotace	82

Úvod

Škola je považována za pravděpodobně nejdůležitější prožitek v životě dítěte. Pro dítě, které do té doby nenavštěvovalo žádnou vzdělávací instituci (mateřská škola), to může být první dlouhodobé stýkání se se stejně starými dětmi. Jsou na něho kladený nároky v několika oblastech – socializace, učení a zvládnout udržet pozornost na určitou dobu.

Existuje určité procento dětí, které pocházejí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, například Romové, děti migrantů a azylantů, z toho důvodu bylo potřeba vytvořit místo, kde by byly vyrovnány nedostatky – nejčastěji v oblasti jazykové a proběhla by adaptace na školní režim. Po roce pravidelné docházky by dítě mělo mít usnadněn přechod do první třídy.

Přípravné třídy začaly vznikat už na začátku devadesátých let minulého století a byly určeny právě pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. V dnešní době mohou přípravnou třídu navštěvovat i děti s odkladem, který doporučila pedagogicko-psychologická poradna, z důvodu vyrovnání některé z oblasti školní zralosti.

Cílem diplomové práce je zjistit, zdali přípravné třídy podporují rozvoj dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí nebo děti s odkladem před vstupem do první třídy. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretická část a výzkumná část. Teoretická část je rozdělena do třech kapitol. První kapitola se zabývá charakteristikou předškolního a mladšího školního věku. Druhá kapitola popisuje vše okolo přípravných tříd – jejich legislativu, historii, cíle a vzdělávání v přípravných třídách. Také je v této kapitole zahrnut popis Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Poslední kapitola se věnuje školní zralosti.

Výzkumnou část tvoří kvalitativní výzkum, prováděný pomocí pozorování a řízeného rozhovoru.

1 Vývojová stádia dětství

Psychomotorický vývoj má etapy, které nastupují v určitém sledu. Tyto etapy nemají jasně určeny přechody mezi sebou, jelikož dílčí oblasti vývoje dítěte se vyvíjejí odlišně. Předchozí etapy se vyvíjejí působením individuální činnosti dítěte, životních podmínek a také důležitá je výchova. Může tak docházet ke stavům, kdy se vyměňují krátkodobé úseky, typické větším množstvím vývojových změn s dlouhodobějšími fázemi, ve kterých neprobíhá tolik změn.

Tato kapitola má velký význam v pochopení posloupnosti vývoje dítěte. Děti z přípravných tříd se zařazují věkem do dvou vývojových stádií a je důležité, aby vyučující v přípravných třídách si byli těchto etap plně vědomi a ve své pedagogické činnosti zařazovali do výuky takové aktivity, které plně korespondují s věkem dítětem, jeho schopnostmi a dovednostmi.

1.1 Charakteristika předškolního věku

Předškolním věkem bývá označováno období dítěte od tří do šesti, popřípadě sedmi let. Někdy se můžeme setkat s podrobnějším rozdělením a to na období vstupu do mateřské školy - od tří do čtyř let a na období vstupu do základní školy - od šesti let. V tomto časovém úseku probíhá první strukturální přeměna, nazývána jako období vytáhlosti, která se vyznačuje osifikací zápěstních kostí, baculatost se mění ve štíhlost.

Vnímání se pojí na aktivní činnost dítěte. Z počátku ještě neumí do detailu rozlišit vnímaný objekt, vnímání je obrysové, povrchní a globální. Důležité jsou v tomto období hry. Na začátku tohoto období je vnímání času a prostoru nepřesné, ke konci však se vnímají a orientace v prostoru a čase zpřesňuje.

Typické je u fantazie ožívování mrtvých předmětů, tzv. animismus a také se objevuje antropomorfismus, což je přiřazování lidských vlastností zvířatům. Dalším typickým znakem je smyšlenka neboli konfabulace (někdy označovány také jako „dětská lež“) – jde o vyplnění nedostatků v paměti fantazií. Nejčastěji se to stává u doplnění nebo úpravě vzpomínek dítěte, pomocí představivosti.

„Pozornost je zpočátku nestálá, s postupujícím věkem je schopno dítě se déle soustředit, vytvářejí se počátky úmyslné pozornosti, což je velmi důležité pro následnou práci ve škole.“ (Plevová, 2006, str. 25)

Paměť je převážně mechanická, ale postupně je nahrazována logickou. Fakta si dítě uchovává na jiném principu než dospělé osoby. Podle Plevové (2006) je paměť založena hlavně na názorných souvislostech a emocionálních vztazích.

Emoce a city jsou typické svou zvýšenou labilitou, impulsivností a afektivitou, jak rychle vzniknou, tak se také dokáží změnit a utlumit. Není neobvyklé, že dítě přechází od pláče do smíchu a podobně. Postupně si dítě vytváří schopnost ovládat své citové projevy.

„V předškolním období dochází k výrazným změnám v myšlení. V tomto období končí podle Piageta fáze symbolického a předpojmového myšlení (od 1,6 až 2 let do 4 let) a vytváří myšlení názorné (od 4 do 7 nebo 8 let). Ke konci období se pak vytvářejí předpoklady pro konkrétní operace, jež charakterizují další vývojové období (7 - 8 až 11 - 12 let).“ (Petřková, 1991, str. 23)

Hra

Hlavní aktivitou je v tomto období hra. *„Vedle ní pozorujeme (zvláště mezi třetím a čtvrtým rokem) nižší druhy aktivit (manipulace) a současně se objevují nové druhy – cílevědomé a záměrné učení, hlavně v mateřské škole, a práce.“* (Petřková, 1991, str. 20) Původně samostatné hraní se pomalu mění na hraní si ve dvojici nebo skupině. K hlavním rysům předškolní hry patří samoučelnost (důležitý není výsledek hry, ale samotný průběh a emoční uspokojení hrou), spontánnost (vyplývá z interních požadavků dítěte, neměla by být omezována) a symboličnost (rozvíjí se kognitivní procesy, okolní předměty mohou mít určitý význam – knoflík může být vypínač). Někdy ke hře bývají přidruženy další činnosti jako poslouchání pohádek, pozorování obrázků, poslech hudby, zhlédnutí divadelního představení, sledování naučných dokumentů pro děti v televizi, modelace, tanec, stříhání, malování nebo kreslení.

Kolem pátého roku dítěte začnou převládat hry tematické, nejčastěji to bývají „hry rolí“ - na lékaře, na učitelku, na princeznu, na prodavačku. Na konci předškolního věku přibývají konstruktivní hry. Větší oblibě se těší i hry s pravidly (didaktické a pohybové), které jsou skvělou přípravou na učení. (Petřková, 1991)

1.2 Charakteristika mladšího školního věku

Podle Plevové (2006, str. 27) označujeme dítě mladšího školního věku jako dobu od 6 – 7 let (kdy dítě vstupuje do školy), do 11 – 12 let, kdy začínají první známky pohlavního

dospívání i s průvodními psychickými projevy. Místo hry se začíná dostávat do popředí učební činnost. Hrubá a jemná motorika se zdokonaluje, pohyby jsou plynulejší.

U myšlení dochází přechod od názorného k pojmovému. „*Myšlení již respektuje zákony logiky; děti dokážou klasifikovat, třídit, řadit, zvládají inkluzi a jiné operace, přitom se však stále váží na názorné poznání, na konkrétní předměty a procesy, které lze přímo vnímat a představit si je, popřípadě s nimi manipulovat, prakticky si ověřit řešení problému.*“ (Čáp, J. Mareš, J., 2001, s. 231).

Vnímání se v tomto období stává přesnějším, paměť si uchová více informací a jsou mnohem detailnější. Ze začátku dítě vnímá co, to mu řeknou dospělé osoby jako absolutní pravdu, postupně však začne být kritický k informacím, které získává a má snahu si získané informace samostatně ověřit. Oblast řeči se vyvíjí také, hlavně se zvyšuje slovní zásoba, dítě je schopno hovořit v delších a složitějších větách, zlepšuje se použití větné stavby a gramatických pravidel.

U citů a emocí můžeme pozorovat velké zlepšení v jejich projevech. Dítě si hledá a také mu záleží na jeho postavení ve skupině. První přátelství vznikají na základě podobných životních situací či podmínek.

2 Přípravná třída

V této kapitole se budu zabývat přípravnou třídou, problematikou jejího zřizování. Součástí kapitoly je popis historie, vývoj přípravné třídy, její legislativa a cíle. Nedílnou součástí je i Rámcový vzdělávací program pro předškolní pedagogiku, který upravuje činnosti prováděné v přípravné třídě. Poslední částí této kapitoly je vzdělávání v přípravné třídě – vzdělávací okruhy, hodnocení dětí a materiální vybavení.

2.1 Vymezení pojmu, legislativa, historie

„Přípravné třídy jsou obvykle zřizovány na podnět škol s cílem předejít výchovným a vzdělávacím problémům svých budoucích žáků, nebo zřizovatelů – městských a obecních úřadů s cílem řešit takto problematiku integrace sociálně znevýhodněných rodin.“ (Průcha, J., ed., 2009, s. 426)

Činnost a organizaci přípravných tříd vymezuje Školský zákon č. 561/2004 Sb. a další vyhlášky. Paragraf 47 Školského zákona odstavec 1 vymezuje, kdo může zřídit přípravnou třídu, jaký je minimální počet dětí pro její zřízení. V přesném znění: *„Obec, svazek obcí, kraj a registrovaná církev a náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, mohou zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí. Ke zřízení přípravné třídy základní školy obcí, svazkem obcí a krajem je nezbytný souhlas krajského úřadu, v případě přípravných tříd zřizovaných registrovanou církví a náboženskou společností, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, souhlas ministerstva.“* (Školský zákon č. 561/2004 Sb.)

Druhý odstavec pojednává o tom, jaké dítě může být zařazeno do přípravné třídy. Rozhodnutí o zařazení dítěte do přípravné třídy vydává ředitel školy na základě žádosti zákonného zástupce a zároveň na základě doporučení školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna), které musí zákonný zástupce přiložit k žádosti. Ve školním vzdělávacím programu se vytýčí obsah vzdělávání v přípravné třídě. (Školský zákon 561/2004 Sb.)

V roce 2015 byl školský zákon novelizován – zákon č. 82/2015 Sb., který upravuje počet dětí v přípravné třídě (10 dětí je minimum), jaké děti mohou být přijaty do přípravné třídy (v minulosti byly přípravné třídy zřizovány hlavně pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, dnes jsou přednostně přijímány děti s odkladem, který je doporučen pedagogicko- psychologickou poradnou).

Historie

Vznik přípravných tříd se datuje na počátek devadesátých let. Podle Pipekové (1998) v té době byly určeny přípravné třídy pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. Do této skupiny řadíme děti, které přicházejí z prostředí kulturně, jazykově, či sociálně odlišného, než většina dětí pocházející z majoritního obyvatelstva. Velkým handicapem dětí z této minoritní společnosti je, že nenavštěvují žádné předškolní zařízení – například mateřské školy, a proto nemají dostatečně rozvinuté některé oblasti školní zralosti, třeba jazyková, společenská nebo kulturní. (Šotolová, 2008)

Dne 28. dubna 1993 se dohodlo Usnesení vlády ČR na zakládání takzvaných přípravných tříd při základních školách, mateřských školách, později i při zvláštních školách pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí.

Ve školním roce 1993/1994 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT ČR) zkušebně ověřovalo účinnost nultých ročníků. Ty byly zakládány celoplošně v zemi tak, aby byl vzorec co nejvíce rozmanitý. V této době nebyla organizace ani obsah nultých ročníků úplně vymezena.

V roce 2000 vydalo MŠMT ČR Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele - asistenta učitele č. j. 25 484/2000-22. Od 1. 9. 1997 do 30. 6. 2000 probíhal výzkum nultých ročníků pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. Díky dobrým výsledkům bylo umožněno pokračovat v zakládání přípravných tříd a to podle § 58 zákona č. 29/1984 Sb. Z tohoto metodického pokynu je pro nás hlavní článek jedna a to v tomto znění:

„Zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním

Počínaje školním rokem 2000/2001 mohou být zřizovány přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním (dále jen “přípravné třídy”) za těchto podmínek:

1. Za děti se sociálním znevýhodněním se považují děti z rodinného prostředí s nízkým sociálně ekonomickým postavením, ohrožené sociálně patologickými jevy, azylantů a účastníci řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního zákona.
2. Přípravnou třídu může zřídit ředitel základní školy, mateřské školy, výjimečně speciální školy (dále jen “škola”) se souhlasem zřizovatele a školského úřadu; od 1. 1. 2001 se souhlasem zřizovatele a orgánu kraje v přenesené působnosti.
3. Přípravná třída může být zřízena při počtu nejméně 10 a nejvíce 15 žáků; výjimky z minimálního i maximálního počtu žáků schvaluje zřizovatel školy a školský úřad; od 1. 1. 2001 zřizovatel a orgán kraje v přenesené působnosti. V případě, že počet docházejících dětí klesne pod 7, přípravná třída se zruší.
4. Do přípravné třídy jsou zařazovány děti, kterým byl udělen odklad povinné školní docházky a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, a výjimečně děti pětileté.
5. Příprava na plnění povinné školní docházky se řídí metodickým materiálem “Přípravná třída - výchovný a vzdělávací program pro děti ze znevýhodňujícího sociokulturního prostředí“ (používat je možné i metodický materiál “Přípravná třída pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí“).
6. V přípravné třídě pracuje s dětmi učitel příslušné školy.
7. Ředitel školy určí učitele, který zpravidla pro každé dítě vypracuje individuální vzdělávací program (dále jen “IVP”); při jeho vypracování postupuje obdobně jako při zpracování IVP pro děti se zdravotním postižením.“ (Metodický pokyn MŠMT ČR č. j. 25 484/2000-22, 2000)

Po novelizaci školského zákona, byl upraven počet dětí, který je potřeba na zřízení přípravné třídy. Z původních sedmi se počet zvedl na deset. Obvykle se v přípravných třídách vzdělává třináct až patnáct dětí, maximální počet dětí v jedné třídě je patnáct. Změnit počet dětí v přípravných třídách je možno pouze se souhlasem zřizovatele.

Přípravné třídy byly ve své historii nazývány několika způsoby – nulté ročníky, přípravné ročníky a podobně. Vždy se však jednalo o tutéž věc. K 30. září 2014 se v přípravných třídách vzdělávalo kolem tří tisíc dětí v celé České republice.

Problém může nastat od 1. 9. 2017 kdy bude povinný poslední rok předškolní docházky. Podle Šabatové (2015) by to mohlo vést k segregaci dětí hned na začátku vzdělávání, kvůli vzniku dvou rozdílných proudů.

2.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení.“ (RVP PV, 2017, str. 5)

Principy Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

RVP PV byl formulován tak, aby v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy:

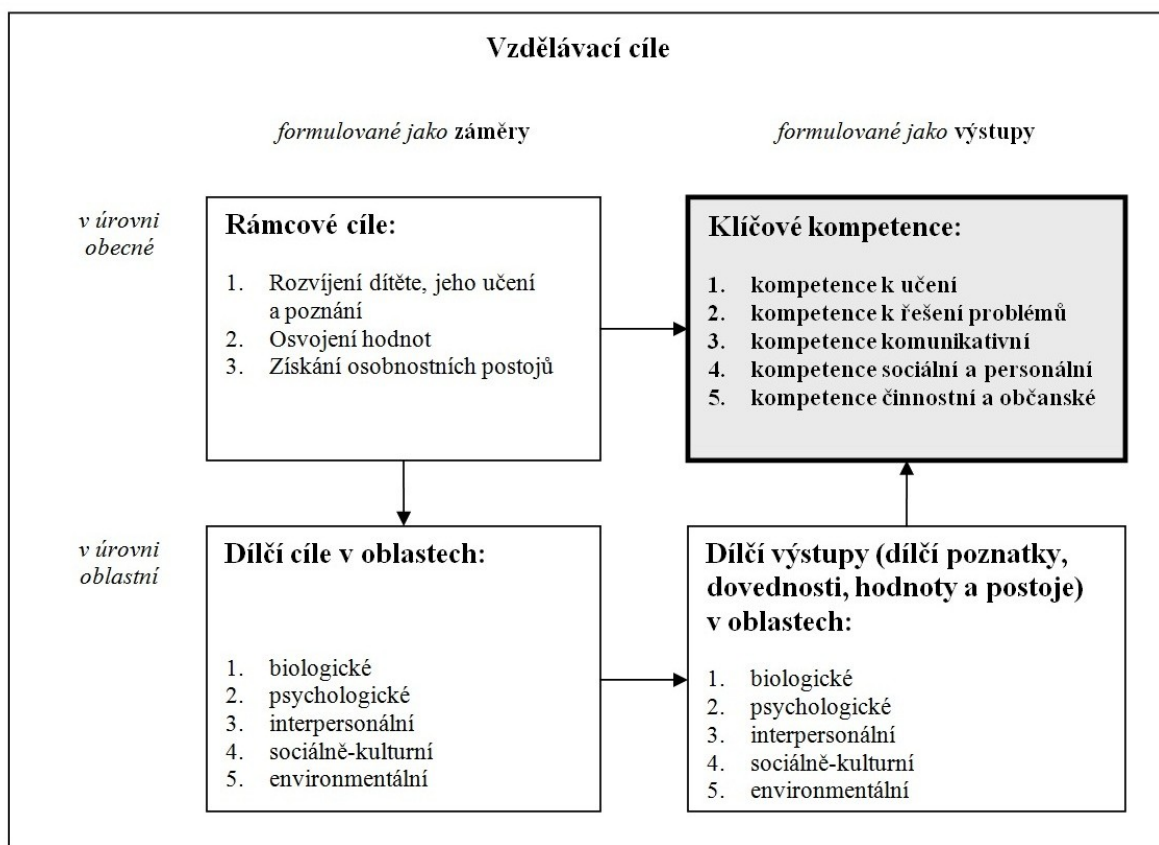
- akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání
- umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb
- zaměřoval se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání
- definoval kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet
- zajišťoval srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami
- vytvářel prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé mateřské školy
- umožňoval mateřským školám využívat různé formy i metody vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám
- poskytoval rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci³ mateřské školy i poskytovaného vzdělávání

(RVP PV. 2017, str. 5 – 6)

Předškolní vzdělávání se snaží co nejvíce přiblížit kognitivním, fyziologickým, sociálním a emocionálním potřebám dětí téhle věkové skupiny. Důležité je podnětné, vstřícné a obsahově bohaté prostředí, ve kterém se dítě může cítit bezpečně a zároveň je mu umožněno se svobodně projevovat. Podstatný je také individuální přístup ke každému dítěti a jeho potřebám. Cíle předškolního vzdělávání jsou rozděleny do čtyř kategorií:

- rámcové cíle - sdělují všeobecné záměry předškolního vzdělávání
- klíčové kompetence - reprezentují výstupy, respektive obecnější způsobilosti
- dílčí cíle - sdělují konkrétní záměry každé vzdělávací oblasti
- dílčí výstupy - dílčí znalost, dovednost, postoj nebo hodnota

Tyto cílové kategorie jsou úzce spojeny a vzájemně se doplňují, viz **Systém cílů RVP PV**:

(RVP PV, 2017, str. 9)

Vzdělávací obsah RVP PV je utříděn do pěti oblastí:

- Dítě a jeho tělo - biologická
- Dítě a jeho psychika - psychologická
- Dítě a společnost - sociálně-kulturní

- Dítě a ten druhý - interpersonální
- Dítě a svět - environmentální

Ve vzdělávací oblasti Dítě a jeho tělo je záměrem učitele stimulovat a podpořit růst a nervosvalový vývoj dítěte, zlepšit jeho tělesné dovednosti, podpořit rozvoj manipulačních a pohybových dovedností, navigovat je ke zdravým životním návykům a postojům.

Další oblastí je Dítě a jeho psychika. Úmyslem této oblasti je podpořit psychickou zdatnost, duševní pohodu, odolnost dítěte. Také se zaměřuje na rozvíjení řeči, jazyka, intelektu a poznávacích procesů dítěte. V neposlední řadě se zabývá sebenahlížením, sebepojetím dítěte, jeho vůlí a city nebo kreativitou. (RVP PV, 2017) Tato oblast je rozdělena na tři podoblasti a to: Jazyk a řeč, Poznávací schopnost a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace, Sebepojetí, city a vůle.

Cílem oblasti Dítě a společnost je předvést dítěti společenství lidí a uvést ho do pravidel společného soužití, materiálních a duchovních hodnot. Také zvládnout potřebné dovednosti, postoje a návyky a dovolit mu, aby se podílel na spoluutváření společenské pohody v sociálním prostředí.

Cílem oblasti Dítě a ten druhý je usilování učitele podpořit vytvářet vztahy dítěte k dalšímu dítěti nebo dospělé osobě, posílit a obohatit vzájemnou komunikaci a zajistit vyrovnanost těchto vztahů.

„Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.“
(RVP PV, 2017, str. 27)

Klíčové kompetence

Důležitou součástí Rámcového vzdělávacího programu jsou i klíčové kompetence. Ty představují cílovou kategorii formulovanou ve formě výstupů. Vycházejí z hodnot, které jsou důležité pro společnost a představ, jaké kompetence napomáhají vzdělávání, úspěšnému a spokojenému životu. Kompetence jsou souhrn výstupů, které jsou navzájem propojeny a doplňují se. Osvojení si těchto výstupů je dlouholetý a komplikovaný proces, který

prostupuje celým vzděláváním, ale zároveň se utvářejí i po ukončení vzdělávání se ve vzdělávacích institucích. (RVP PV, 2017)

Klíčové kompetence jsou rozděleny do pěti okruhů: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a kompetence činnostní a občanské. Po ukončení předškolního vzdělávání by mělo být dítě schopno například: *mít elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientovat se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije; řešit problémy, na které stačí - známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého; průběžně rozšiřovat svou slovní zásobu a aktivně ji používat k dokonalejší komunikaci s okolím; chápat, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokázat se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování; má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat.* (RVP PV, 2017, 11-13)

2.3 Vzdělávání v přípravné třídě

Přípravná třída má vytvořen školní vzdělávací program, který vytváří vyučující. (Švancar, 2010) Cílem přípravných tříd je soustavně připravovat děti k bezproblémovému zařazení do výchovně vzdělávacího procesu už od první třídy, a tím předejít k možným neúspěchům hned v začátcích školní docházky. K cílům se snažíme dospět pomocí vhodně zvolených výchovně vzdělávacích prostředků, které jsou v souladu s vývojem dětí.

Maximální počet žáků v přípravné třídě je patnáct. (Štefflová, 2013) Složení třídy může být různorodé - děti z romského etnika, děti azylantů a migrantů, ale i děti z majoritní společnosti. Význam přípravné třídy je ve kvalitní přípravě dětí pro vstup do základního vzdělávání, se zřetelem na jejich individuální specifické potřeby. (Šteffková, 2011) Důležité je podnětné prostředí ve třídě, dobrá hygienická a psychosociální atmosféra. Výchovně-vzdělávací aktivity jsou podpořeny velkým množstvím atraktivních didaktických materiálů.

Velký důraz je kladen na snahu odstranit, či zmenšit nedostatky v mluveném projevu. Také se záměrně rozvíjí jemná a hrubá motorika, zraková a sluchová percepce, grafomotorika, vizuomotorika. Podporuje se aktivní přístup k získání vědomostí a tvořivé

myšlení. Zájem je rovněž na fyzickém rozvoji dítěte a upevnění jeho zdraví. Důležitou součástí výuky v přípravné třídě jsou hry, dramatizace, výtvarné, pracovní, hudební aktivity.

Výchovný a vzdělávací obsah

Vzdělávací a výchovný obsah je zpracován do následujících vzdělávacích okruhů podle Národního ústavu pro vzdělávání (www.nuv.cz):

- Hygienické a sociální návyky
- Rozumová výchova - komunikativní a jazyková oblast, oblast rozvoje poznání a oblast matematických představ
- Hudební výchova
- Výtvarná výchova
- Pracovní výchova
- Tělesná výchova

Vytvoření hygienických a sociálních návyků, hudební výchova nebo jazyková výchova se objevují v průběhu celého vzdělávacího procesu. Okruhy bývají často navzájem propojeny, například výtvarná a pracovní výchova.

Hygienické a sociální návyky

Hygienickým a sociálním návykům se věnuje podstatná část vyučování na začátku školního roku a pak se neustále upevňují opakováním v průběhu celého školního roku.

Okruhy, které by měli děti naučit v průběhu přípravné třídy:

- zvládnout školní režim
- zapojit se do třídních aktivit
- navázat sociální vztahy
- pravidla chování (omluva, pozdravení, poděkování)
- zvládnout sám oblékání, obouvání, správné chování u stolu
- úklid hraček
- plnění úkolů bez pomoci

Rozumová výchova

Oblast komunikativní a jazyková

Cílem této oblasti je rozšíření slovní zásoby, utváření gramatické stavby jazyka, rozvoj komunikativních dovedností. Také je důležité vzbudit zájem dítěte o knihy a dětskou literaturu.

Obsah učiva:

- rozšíření slovní zásoby a její využívání
- rozvíjení komunikativních dovedností prostřednictvím didaktických her, obrázků, otázek, hraček
- udržení pozornosti při poslechu pohádky, jednoduchá reprodukce textu
- správná artikulace
- zvládnout dialog - učitel x dítě, dítě x dítě,
- dramatizace
- naučit se zpaměti říkanky, krátké básničky
- poznat vybraná písmena

Oblast matematických představ

Cílem je rozvoj logického myšlení, prostorové představivosti a také orientace v prostoru. Podstatným aspektem je také vytvořit prvotní představy o číslech, zvládnutí základů numerace v oboru přirozených čísel do 5.

Obsah učiva:

- třídít předměty
- přirozená čísla 1 - 5
- číselná řada
- orientace v prostoru (nad, pod, před, za, nahoře, dole, daleko, blízko, vlevo, vpravo)
- geometrické tvary - obdélník, čtverec, kruh, trojúhelník - díky práci se stavebnicemi
- sčítání předmětů (po jedné)

Oblast rozvoje poznání

Cílem je seznámit děti s elementárními poznatky o životě, o společnosti a přírodě.

Obsah učiva:

- znát jméno, adresu, město
- jména sourozenců, rodičů a nejbližší rodiny
- orientovat se v okolí bydliště a školy
- chování ve škole
- poznat části svého těla, péče o zdraví
- změny v přírodě v průběhu roku
- získání elementárních společenských pravidel
- časové představy - dny v týdnu, roční období, ráno, večer, včera, dnes, zítra

Výtvarná výchova

Cílem tohoto okruhu vytvořit elementární dovednosti práce s tužkou, rozvíjení pozornosti, smyslového vnímání, grafomotoriky. Také je důležité naučit rozpoznávání základních, popřípadě doplňkových barev.

Obsah učiva:

- elementární dovednosti - práce s tužkou, barvami, štětci
- naučit využití celé plochy papíru
- rozpoznání barev - základní i doplňkové
- kresba na plochu tabule pomocí kříd
- dokreslit obrázek, vybarvit omalovánku
- naučit stříhat a lepit
- dekorativní práce
- malovat a kreslit na zadaná témata i vlastní volby

Je důležité všimnout si u leváků správného úchopu tužky, či pastelky.

Pracovní výchova

Cílem je rozvíjení jemné motoriky u dětí, získání pracovních návyků a elementárních manuálních zručností, seznámit děti s jednoduchými pracovními nástroji.

Obsah učiva:

- sebeobsluha, hygiena, stolování
- hry se stavebnicemi, korálky
- dodržování zadaného postupu práce
- práce s papírem - skládání, stříhání, nalepování
- práce s modelovací hmotou
- naučit úklidu pracovní plochy během i po práci

Hudební výchova

Cílem je rozvoj muzikálnosti dětí a jejich pohybové dovednosti, nácvik rytmizace písní, tanců.

Obsah učiva:

- dechová cvičení
- hudební nástroje
- zpěv společně s učitelem, postupně samostatně
- rytmizace
- rytmus - triangel, bubínek, vytleskávání
- poslech hudby
- nácvik tanců

Tělesná výchova

Tělesnou výchovou umožňujeme rozvoj elementární pohybové dovednosti, radost z pohybu, zvýšení pohybové výkonnosti a zlepšení tělesné zdatnosti.

Obsah učiva:

- nácvik správného držení těla
- seznámit děti s prostorem tělocvičny a náčiní
- nácvik chůze po lavičkách
- orientace v prostoru
- udržení rovnováhy
- plavání
- nacvičit uvolňovací a dechová cvičení
- zdravotní cviky

Hodnocení v přípravné třídě

Dítě v přípravné třídě se neklasifikuje známkami. Častější jsou různé nálepky, razítka, které hodnotí vykonanou práci a splňují i funkci motivační. Samozřejmě se nejčastěji užívá slovní hodnocení – pochvala, pokárání. Na konci školního roku nedostane dítě klasické vysvědčení, ale například pochvalný list, slovní hodnocení, či jiné osvědčení, které prokazuje, že dítě navštěvovalo přípravnou třídu. Rodiče jsou informováni o pokroku svého dítěte na individuálních konzultacích nebo třídních schůzkách.

Materiální vybavení

Důležitou součástí edukace v přípravné třídě jsou pomůcky, které pedagog využívá. Ve třídě by neměly chybět stavebnice, maňásci, hračky, puzzle, knihy na ohlížení, magnetické tabule, písmena vyrobeny z umělé hmoty, či z jiného materiálu, umožňující snadnou manipulaci. Pro výtvarnou a pracovní činnost jsou zásadní kvalitní barvy a štětce, nůžky, pastely, pastelky, voskovky, fixy, modelína, papíry různých rozměrů nebo lepidlo. Také by zde měl být dostatečně velký prostor na dramatizace pohádek a jiných příběhů, hry, tanec.

3 Školní zralost

Doba nástupu dítěte do povinného vzdělávání není náhodnou událostí. Podle odborníků je věk od šesti do sedmi let obdobím, kdy dochází k důležitým vývojovým změnám, které jsou závislé na učení a zrání dítěte. V poslední době je školní zralost častým tématem diskuzí v médiích. Tuto kapitolu jsme zde zařadily z důvodu, že právě zjišťovaná úroveň školní zralosti a následný odklad povinné školní docházky je důvodem přijetí, či nepřijetí dítěte do přípravné třídy. Podkapitola o zápisu do prvních tříd doplňuje celistvý pohled na tuto problematiku, protože právě u zápisu může dojít k odhalení školní nezralosti dítěte a zákonným zástupcům mohou vyučující doporučit zařazení dítěte do přípravné třídy.

Definice školní zralosti podle Bednářové, Šmardové (2010) je dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně - sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně- vzdělávacího procesu. *„V biologickém slova smyslu to vyjadřuje určitý stupeň zralosti centrální nervové soustavy, který je podmínkou pro druhy učení vyžadované ve škole.“* (Šulová, 2014, str. 88) V praxi to znamená, že dítě musí zvládnout odloučení od rodiny bez smutku a strádání, zapojit se do skupiny jiných žáků ve třídě a také osvojit si plnění základních nároků školy. Tím máme na mysli udržet pozornost na zadané práci v průběhu vyučovací hodiny, přizpůsobit se nárokům cizí autority - nejčastěji učitele, neskákat vyučujícímu nebo jinému žákovi do řeči a odložit svá nutkání ohledně biologických potřeb jako chodit na toaletu, pít a jíst.

Mezi základní podmínky školní zralosti řadíme:

- **biologické** - vzrůst dítěte, jeho zdravotní stav a fyzická kondice,
- **sociální** - zvládnutí odloučení od rodiny, bezproblémová komunikace jak s vrstevníky, učiteli, tak s cizími osobami, neostýchat se,
- **psychické** - motivace ohledně nabytí nových poznatků, k objevování nového prostředí, poznávací zralost - kapacita paměti, komunikační dovednosti, schopnost ukládat základní vědomosti v jednoduchých souvislostech.

3.1 Biologická zralost

Při posuzování školní zralosti je přihlíženo k tělesné (biologické) zralosti. V tomto období je typickým rysem rychlý růst a změna proporcionality postavy. Také je důležité brát v potaz konstituci těla, neboť u drobnějšího dítěte mohou vyvstat problémy se zády - z

důvodu těžké aktovky, snadnější unavitelností, či dokonce se mohou projevit pocity méněcennosti. *„Důkladně by mělo být zvažováno zahájení školní docházky u dětí s výraznějšími rizikovými faktory v průběhu gravidity, porodu nebo v poporodní fázi. Například u dětí předčasně narozených, s velmi nízkou porodní hmotností, s následnými problémy ve vývoji motoriky a řeči (u těchto dětí se také častěji projevuje porucha aktivity a pozornosti, posléze i případné poruchy učení.“* (Bednářová, Šmardová, 2011, str. 2-3) Biologickou zralost posuzuje pediatr dítěte, avšak poté se k němu mohou vyjádřit jak rodiče dítěte, tak učitelé z mateřské školy, kterou dítě navštěvuje.) V minulosti se na určení tělesné zralosti používala tzv. filipínská míra - dítě by si mělo být schopno dosáhnout pravou rukou na levý ušní boltec, nebo Kapalínův index, ten vychází z poměru mezi hmotností a výškou dítěte.

3.2 Sociální zralost

Kropáčková (2008) definuje sociální zralost jako schopnost dítěte přijímat a vykonávat sociální role jako je role spolužáka, či školáka. Dítěti by nemělo činit problémy si zvyknout na autoritu učitele, vyřešit nastalé problémy, snahu rozšiřovat si sociální kontakty a mít potřebu vykonávat smysluplné aktivity.

Podobně chápe sociální zralost i Kollariková a to takto: *„Dítě by mělo dosáhnout určité úrovně socializace, aby bez větších problémů přijalo novou roli, která přináší i různé zátěžové situace. Dítě nemá ve škole takovou jistotu a bezpečí jako v rodině, zvláště nemá-li zkušenosti z mateřské školy. Musí se podřídít autoritě učitele, odložit svá přání na pozdější dobu.“* (Kollariková, 2001, str. 226)

Pokud je dítě dostatečně sociálně zralé, mělo by zvládat odloučení od rodičů po určitou dobu, být samostatné, orientaci v novém prostředí nebo si najít své místo v novém kolektivu. Také by mělo být schopno činit věci ve prospěch druhých - zapůjčení pastelky, hračky, nabídka pomoci nebo povzbuzení. Problém nastává, pokud je dítě stále egocentrické - dělá mu problém pochopit, že učitel zde není jenom pro něj a také to není osoba, ke které se může chovat důvěrně.

3.3 Psychická zralost

Psychickou zralostí rozumíme řadu hledisek. Důležitá je dostatečná vyzrálost CNS. Stejně jako u biologické zralosti, jestliže jsou celkově kognitivní schopnosti nevyvinuté v

takovém rozsahu, v jakém by měly být, je vhodný odklad školní docházky. Pokud dítě zaostává jenom v některé z dílčích složek, například v grafomotorice je vhodné tuto oblast pomocí různých činností rozvíjet, není to ale důvod k udělení odkladu. K této oblasti přiřazujeme poznávací funkce jako:

- Řeč
- Vizuomotorika, grafomotorika
- Zrakové vnímání
- Sluchové vnímání
- Vnímání času a prostoru

Řeč se vyvíjí spolu s myšlením. Schopnost komunikovat je částečně závislá na verbálních dovednostech, jako slovní zásoba, správná výslovnost, či souvislé vyjadřování. Rozvoj této oblasti je důležitý, aby dítě nejen rozumělo, co se od něho očekává, ale také, aby bylo schopno vyslovit své vlastní myšlenky. Bednářová (2011) popisuje v knize, že díky poradenské praxi zjišťujeme problémy právě v této oblasti. Děti, které mají opožděný vývoj řeči, často mají problémy v oblastech jako je psaní, čtení, častěji se u nich diagnostikují specifické poruchy učení – dyslexie, dysgrafie nebo dysortografie. Proto je také důležité v tomto období aktivně rozvíjet řeč pomocí pohádek, písniček, říkanek, hádanek. Pokud je vývoj řeči pomalejší, nejlepší možností je navštívit ambulanci logopeda, který provede vyšetření dítěte a na základě výsledků zahájí nápravu.

V předškolním období je důležité rozvíjet jak hrubou, tak jemnou motoriku, proto bychom měli dítěti dát dostatek prostoru k přirozenému pohybu. *„Koordinaci těla a jemných pohybů rukou, zároveň i souhrnu rukou a očí si dítě rozvíjí také tím, že se učí oblékat, stolovat, zvládat základní hygienické dovednosti; při pomáhání v domácnosti (například chystání na stůl, uklízení hraček, spoluúčast při vaření).“* (Bednářová, Šmardová, 2011, str. 3) Motorika dítěte je nejlépe rozvíjena pomocí stavebnic, skládanek, plastelíny, mikáda, nůžek. Řádně vyvinutá vizuomotorika a grafomotorika jsou klíčové pro psaní. Také bychom v tomto období měli pomalu nacvičovat špetkový úchop a správné postavení ruky, ty totiž mají vliv na uvolněnost a plynulost pohybu po podložce při psaní nebo kreslení.

Stejně jako motorika se v předškolním období postupně vyvíjí a zlepšuje i zrakové vnímání, které je významné pro výuku psaní, čtení, rozpoznání písmen a čísel. U zrakového vnímání se zapojují odlišné mozkové struktury, jež vyzárají v různých obdobích vývoje. *„Ve*

věku mezi pěti až sedmi lety věku dítěte dochází k rychlému zrání korových oblastí a intrakortikálních spojů, proto lze toto období považovat za citlivé pro dozrání mechanismů zrakového vnímání." (Šulová, 2014, str. 91) Vizuální syntéza a analýza, což znamená, že děti chápou z jakých dílů se skládá celek a naopak dokáží z dílů složit celek, je dalším ukazatelem zralosti dítěte pro školu. Můžeme ji rozvíjet pomocí her jako puzzle, skládání podle předloh - skládanky, stavebnice, či mozaiky, dokreslení části, která chybí v obrázku, kreslení obrazce podle vzoru. Neméně důležité je i nacvičení pohybu zleva doprava, které dítě bude potřebovat posléze při nácvičení čtení i psaní. Toto nejlépe naučíme při aktivitách jako listování v knize, prohlížení obrázků, nebo práce s pracovními listy.

Rozvoj sluchového vnímání probíhá dříve než zrakové vnímání. V pátém roce života dítě začíná vnímat hlásky ve slovech na vyšší vývojové úrovni. Nejdříve je schopno rozpoznat první hlásku ve slově, poté poslední hlásku a nakonec jako poslední hlásky uprostřed slova. Kolem pátého roku by také dítě mělo být schopno upřesnit si a rozvinout významy slov, šestileté dítě by zase mělo být schopno rozlišit fonémy mluvené řeči. (Šulová, 2014) Pro úspěšnost ve škole je důležitá spolupráce obou mozkových hemisfér, jelikož v pravé hemisféře je centrum vnímání jednotlivých hlásek, kdežto v levé hemisféře je umístěno vnímání řeči jako takové. Před nástupem do první třídy by dítě mělo alespoň částečně zvládat rozlišovat zvuky, imitovat rytmus, rozložit slova na slabiky, vyhledat slova začínající na určitou slabiku, či hlásku a být schopen lokalizovat zvuk v prostoru. Problém při vstupu do základního vzdělávání může být oslabené sluchové vnímání, které způsobuje problémy ve psaní, čtení, zapamatování si, rozlišování hlásek a jejich skládání do slov. *„Pokud chceme podpořit rozvoj sluchového vnímání, je na místě učit dítě naslouchat čteným pohádkám, vyprávěným příběhům, písničkám; hrát hry na lokalizaci zvuku (odkud zvuk vychází), na určení zdroje zvuku (co zvuk vydává), na naslouchání a rozeznávání zvuků v prostředí.*" (Bednářová, Šmardová, 2011, str. 4)

Při vnímání prostoru dítě nejčastěji pochopí a následně samo používá pojmy dole, nahoře, vpředu, vzadu, jako poslední pak vpravo a vlevo. Naučit se vnímat prostor je podstatné kvůli orientaci v prostředí, osvojení si sebeobslužných a pohybových dovedností, školních dovedností, nebo herních činností. (Bednářová, Šmardová, 2011)

Aby se dítě orientovalo v čase, je nezbytně důležité pochopit posloupnost úkonů, ale i časovou posloupnost. Snažíme se dítě naučit orientaci v aktivitách, které probíhají v určité denní dobu - čištění zubů, chození spát, sledovat změny v přírodě - roční období. Postupně

vysvětlit pojmy později, nyní, potom, nakonec a tak dále. Díky tomu se učí vnímat časovou kontinuitu a předjímat děje.

Dnes školní zralost zjišťujeme pomocí souboru testových metod a to obvykle v pedagogicko-psychologických poradnách.

3.4 Zápis do prvních tříd

Zápis do povinné školní docházky je důležitým okamžikem jak pro dítě, tak pro jeho rodiče. Podle školského zákona č. 561/2004 Sb., který je nahrazen zákonem č. 49/2009 Sb. a jeho platné novelizace od 1. ledna 2017 je *zákonný zástupce povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku* (§36, 561/2004 Sb., školský zákon). Zápis probíhá většinou dva dny po sobě. Je určen pro děti, které dovršily věk šesti let předchozím kalendářním roce od září do října nebo završí šest let ve stávajícím roce do konce srpna. Také se musí dostavit děti, které v předchozím školním roce získaly odklad školní docházky.

Hlavním cílem zápisu je diagnostika dítěte a posouzení, zda je připraveno na školu. Občas se stane, že právě při zápisu dítěte do první třídy se vyskytnou děti, které jsou nezralé, či nepřipravené. Proto zápis má takzvanou funkci depistážní – vyhledávání rizikových znaků, ale i preventivní funkci – ukázat zákonných zástupcům, ve kterých oblastech je dítě nevyzrálé a nabídnout řešení. (Bednářová, Šmardová, 2011) V dnešní době to mohou být vyšetření ve speciálně-pedagogickém centru, pedagogicko-psychologické poradně, odklad školní docházky, logopedická péče nebo přípravná třída.

Průběh zápisu si volí každá škola sama. Může probíhat pouze v jedné třídě, nebo může být rozprostřen po celé škole. Ve většině případů se při zápisu jeden pedagog věnuje rodičům, pomáhá jim s vyplňováním dotazníku, ostatními administrativními věcmi a odpovídá na případné otázky rodičů, další pedagog se věnuje pouze dítěti a jeho diagnostice. Podle Beníškové (2007) učitelé nejčastěji sledují tyto oblasti:

- říct své jméno, věk, adresu
- poznat barvy (na pastelkách, obrázku,...)
- pojmenovat geometrické tvary - čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník

- znalost písmen - schopnost je napsat, vlastní podpis
- úroveň řeči - básnička, píseň, výslovnost
- početní představy - číselná řada, popřípadě jednoduché počty v oboru do deseti
- orientace v prostoru a čase - určení nahoře - dole, včera - dnes - zítra, . . .
- úroveň kresby - nakreslit člověka, obkreslit jednoduché tvary, zároveň učitel sleduje úchop tužky
- lateralita - kterou rukou píše/kreslí, kterou uchopuje věci
- jak se chová - úzkost, nejistota, práce pod vedením cizí osoby

Pro rodiče může být zápis časem, kdy zjistí, že je třeba potřeba rozvíjet některou z oblastí, ve které dítě zaostává. Také se může stát, že rodiče, jejichž dítě nenavštěvovalo mateřskou školu, tudíž neměli možnost srovnání, špatně odhadli školní zralost svého dítěte a pedagogové jim mohou nabídnout možnost odkladu povinné školní docházky nebo je směřovat k rozvoji jednotlivých oblastí - knihy, pracovní sešity, internet.

Někdy se proto stává, že se při zápisu můžeme setkat s doporučením učitelů pro rodiče prostudovat si Desatero pro rodiče dětí předškolního věku – materiál, který byl vytvořen odborníky a je možný stáhnout na internetových stránkách MŠMT. Jsou v něm popsány základní schopnosti a dovednosti důležité pro úspěšný vstup do první třídy.

3.5 Odklad školní docházky

Odklad školní docházky je možný podle školského zákona § 37 odstavce 1 v tomto znění: „*Není-li dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení, a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.*“ (§37, 561/2004 Sb., školský zákon). V praxi to znamená, že se nemohou rodiče sami rozhodnout, že jejich dítě nenastoupí do školy.

Při zápisu se můžeme setkat s dvěma možnostmi odkladu. Jedním je, že rodiče přijdou s dítětem k zápisu a už mají všechny administrativní záležitosti vyřízeny - potvrzení o odkladu z pedagogicko-psychologické poradny. V tomto případě může být odklad dán dítěti okamžitě. Dalším případem, který je častější, je že při zápisu učitel zjistí nedostatečný vývoj některé ze zkoumaných oblastí a následně doporučí odklad rodičům dítěte. Ti, pokud je odklad dítěti přiznán, musí doložit rozhodnutí o odkladu z pedagogicko-psychologické poradny nejpozději před začátkem příslušného školního roku. Existuje ještě jeden typ odkladu, a to když už dítě nastoupilo do první třídy, ale během prvního pololetí učitel a rodiče dojdou k závěru, že dítě je neschopné plnit povinnosti, které mu škola ukládá, nebo má vysokou absenci z důvodu nemoci, či úrazu. V tom případě může rozhodnout ředitel o dodatečném odkladu školní docházky a vrátit dítě zpět do mateřské školy, popřípadě přípravné třídy. Tento typ odkladu se však nedoporučuje, z důvodu snížení sebevědomí dítěte. Je to pedagogy považováno za špatný postup a tomuto odkladu, by se mělo předcházet.

Pokud rodiče mají pochybnosti o tom, zda je jejich dítě zralé na vstup na školy, často se informují u učitelky v mateřské škole, kterou dítě navštěvuje. Vyučující je pak může odkázat na návštěvu pracoviště poradenského zařízení, obvykle je to pedagogicko-psychologická poradna.

Mateřské školy někdy pořádají dny, kdy pracovníci pedagogicko-psychologické poradny přicházejí na návštěvu a pozorují děti vykonávat činnosti v prostředí, které je jim známé. Také jim mohou předložit jednoduché testy. Mohou tak předběžně zjistit, jestli se v mateřské škole nachází dítě, které není na vstup do první třídy připraveno. Rodiče jsou o výsledcích pozorování samozřejmě vyrozuměni.

Podle Kutálkové (2005) se někdy může stát, že rodiče chtějí odklad pro dítě, které ho nepotřebuje a je dostatečně vyzrálé na nástup do povinného vzdělávání. Často za tím bývá přání o prodloužení dětství pro dítě, aby jejich dítě bylo „nejlepší“ ve třídě, nebo jednoduché odložení povinností, které jsou přidružené k docházce, například omlouvání dítěte, psaní domácích úkolů a podobně.

4 Výzkumná část

Cíl výzkumu

Cílem diplomové práce je zjistit, zdali přípravné třídy podporují rozvoj dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí nebo děti s odkladem před vstupem do první třídy. Výzkum probíhal prostřednictvím pozorování vybraných přípravných tříd a rozhovory s učiteli jak v přípravných třídách, tak prvních třídách, které navštěvují děti z nultých ročníků.

Základem výzkumného šetření bylo stanovení výzkumného problému. Výzkumný problém se stal základem k vytvoření několika výzkumných otázek, jež směřují k jeho zodpovězení.

Výzkumný problém

Má význam existence přípravných tříd pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí nebo pro děti s odkladem?

Výzkumné otázky

Otázka č. 1: Pomohou přípravné třídy dětem dosáhnout lepších výsledků v základním vzdělávání?

Otázka č. 2: Zlepší spolupráce s rodiči výsledky výchovně vzdělávacího procesu?

Otázka č. 3: Jaké oblasti školní zralosti byly nejčastěji rozvíjeny?

Metody výzkumu

V diplomové práci používáme metody kvalitativního výzkumu a to metodu pozorování a metodu rozhovoru. „*Pozorování je nejtypičtější metodou sběru dat v kvalitativním výzkumu. Uplatňuje se v nejrůznějších situacích a zkoumatel pomocí něho chce poznat, popsat a pochopit lidi v prostředí, ve kterém působí.*“ (Gavora, 2008, str. 192) Formy pozorování byly krátkodobé pozorování, kdy byly jasně vymezeny oblasti, které se budou zkoumat a také forma zúčastněná, kdy nám bylo umožněno v rámci souvislé praxe učit v první třídě, ve které byly zařazeny děti z přípravných tříd. Další metodou byl řízený rozhovor s učiteli v přípravných třídách a prvních třídách, kde jsou umístěny děti, které předchozí rok navštěvovaly nultý ročník. Výzkumné otázky byly rozčleněny do podotázek, které byly předloženy učitelům.

Výzkumný vzorek

Předmětem výzkumného šetření byly děti, které momentálně navštěvují nebo navštěvovaly přípravné třídy. Jednalo se celkem o 30 dětí u pozorování v nultých ročnících a 10 dětí při učení v první třídě.

Průběh výzkumného šetření

Pozorování probíhalo od října 2016 do ledna 2017 v jedné přípravné třídě, v druhé od prosince 2016 do února 2017. Rozhovory s učitelkami probíhaly v průběhu ledna a února roku 2017. Pozorování v první třídě probíhalo v průběhu souvislé praxe - únor až březen roku 2017. Průběh byl rozdělen do dvou částí: 1. fáze – pozorování, 2. fáze – řízené rozhovory.

4.1 První fáze – Pozorování v přípravných třídách

Charakteristika přípravné třídy – ZŠ Žakovská

Cíle vzdělávání

Hlavním cílem této přípravné třídy je nenuceným, přirozeným a hlavně hravým způsobem přivést dítě k rozvoji jeho psychické, fyzické a sociální samostatnosti, která bude přiměřená k jeho věku. Do popředí jejich výuky se dostávají oblasti jako všeobecný přehled o světě a společnosti, hygienické a sebeobslužné návyky, či vštěpování mravních hodnot. Tato třída je zaměřena na zlepšování řečového projevu dítěte a slovní zásoby, sluchového a zrakového vnímání, časové a prostorové orientace, číselných a předčíselných představ a grafomotoriky.

Metody a formy

Vzdělávání se uskutečňuje ve všech situacích a činnostech, které se v procesu vyučování naskytanou, a to jak spontánními tak řízenými činnostmi. Dětem je učivo podáno tak, aby se vázalo s tím, co děti vidí, obklopuje a co prožívají. Je tak usnadněno porozumění okolnímu světu i sobě samému. V didakticky cílené činnosti je uskutečňován určitý vzdělávací cíl formou spontánního i záměrného učení, kdy je důležitá aktivní účast dítěte, smyslové vnímání a prožitkové učení. Také se dává přednost tvořivým a hravým aktivitám. Dětem se specifickými vzdělávacími potřebami je věnována speciálně-pedagogická péče dle doporučení PPP.

Vzdělávací aktivity jsou rozčleněny do témat, které využívají dětské zvědavosti a potřeby objevovat, jsou založeny na metodách přímých zážitků, které v nich vyvolávají aktivní zájem, chuť dívat se kolem sebe, nabádá děti k individuální práci a nabízí možnost tvořivému myšlení a vlastním nápadům.

Základní náplň je dána dílčími vzdělávacími cíli RVP pro předškolní vzdělávání. Obsah vzdělávacích oblastí je zahrnut do bloků, které učitel probírá podle potřeb dětí a aktuální situace ve třídě obvykle po dobu 1- 1,5 měsíce. Témata následují dění ve společnosti a v přírodě v průběhu roku a témata na sebe nenásilně navazují a propojují každodenní život dítěte, společenské a rodinné rituály, dění ve společnosti a přírodě. Také uznávají rozvoj dítěte, jeho učení a život. Jednotlivé oblasti vzdělávání rozlišují různé druhy vztahů, které si dítě vytváří jenom k sobě samému, ale i k ostatním lidem a okolnímu světu.

Materiální podmínky

Děti z přípravné třídy mohou využívat dvě učebny v horních patrech budovy, kde jsou sice z části odděleni od ostatních ročníků prvního stupně, zároveň se ale během přestávek setkávají s žáky ostatních ročníků na společných chodbách. Relaxační učebna obsahuje koberec, žíněnky, gymbally, klavír, stavebnice a další. Třída je vybavena novým nábytkem, židle i stoly jsou přizpůsobeny výšce dětí, skříně mají spoustu ukládacího prostoru na různé pomůcky, stavebnice nebo hry. Mezi výbavu třídy patří i dataprojektor, interaktivní tabule a počítač. Na stěnách jsou připevněny nástěnky s výtvary dětí a nástěnné obrazy. Dále mohou využít i hudebnu, tělocvičnu, školní hřiště, jídelnu, či školní družinu.

Režim dne

Dílčí aktivity mohou být změněny vzhledem k pracovnímu tempu a zájmu dětí.

8:00 – 8:45 komunikativní kruh, logopedická cvičení, píseň či báseň

8:45 – 8:55 hygiena, svačina, relaxace

8:55 – 9:40 činnost dne

9:40 – 10:00 svačina

10:00 – 10:45 činnost dne, pobyt venku

10:45 – 10:55 relaxace

10:55 – 11:40 hry, individuální práce s dětmi

Spolupráce s rodiči

Na začátku školního roku jsou zákonní zástupci pozváni na třídní schůzku, kde jsou obeznámeni se školním řádem a také jsou informováni o dění v přípravné třídě. Zákonní zástupci jsou informováni o aktivitách přípravné třídy pomocí informací v deníčku dítěte a na nástěnce, webových stránkách nebo přímo od paní učitelky. Rodiče mají možnost si kdokoliv domluvit osobní schůzku dle potřeby.

Pozorování č. 1 - Prosinec

Počet žáků: 8 - období chřipek; vysoká nemocnost

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: rozumová výchova - jazyková oblast

Organizační formy: hromadná

Vyučovací metody: slovní - vyprávění, rozhovor, názorně-demonstrační - pozorování, praktické - nácvik praktických dovedností

Materiální vybavení: kamínek, interaktivní tabule, naskenované obrázky, hra Bomba, pohádková knížka, pracovní list, CD s písněmi

Aktivita číslo 1: Básnička

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – učí se spontánně i vědomě, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Rozvoj řečových schopností a produktivních jazykových dovedností (výslovnost) a rozvoj kultivovaného projevu.

Očekávaný výstup: Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči.

Aktivita číslo 2: Komunikativní kruh

Rámcový cíl: Získání osobnostních postojů

Klíčové kompetence: sociální a personální – je schopno chápat, že se lidé různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět

- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.

Očekávaný výstup: Vnímat, že svět je rozmanitý a pozoruhodný, pestrý a různorodý.

Aktivita číslo 3: Poznávání písmen A, O, E, M

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatují

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 4: Hra Bomba

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatují

: sociální a personální – dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Učit se nová slova a aktivně je používat.

Aktivita číslo 5: Pohádka „O šikovné opičce“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – dbá na osobní zdraví

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho tělo

- Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví.

Očekávaný výstup: Mít povědomí o způsobech ochrany osobního zdraví.

Aktivita číslo 6: Grafomotorika – uvolňovací cviky

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – odhaduje své síly, učí se hodnotit se svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

Dílčí vzdělávací cíl - oblast Dítě a jeho tělo

- Rozvoj pohybových schopností v oblasti jemné motoriky, ovládnutí pohybového aparátu.

Očekávaný výstup: Vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynů.

Aktivita číslo 7: TV chvilka

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho tělo

- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti.

Očekávaný výstup: Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem.

Reflexe

Paní učitelka stihla vše, co si naplánovala. Vyučovací hodina byla velmi pestrá a zábavná, což se poznalo v zájmu dětí a jejich reakcí. Ve třídě byl příjemný pracovní ruch. Paní učitelka nemusí měnit plán navazující hodiny. Děti rozuměly instrukcím. Komunikace probíhala plynule a v češtině. Vyučování vyrušilo dítě (chlapec), který si během obtahování opičky zlomil tužku a nemohl najít strouhátko. Po zapůjčení ořezávátka spolužákem, se však rychle uklidnil a pokračoval v práci. Z mého pohledu byla vyučovací hodina nápaditá a měla spád. Líbilo se mi, jak děti reagovaly v komunikačním kruhu.

Pozorování č. 2 – Leden

Počet žáků: 10

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: rozumová výchova - jazyková oblast

Organizační formy: hromadná, skupinová

Vyučovací metody: slovní - vyprávění, rozhovor, názorně-demonstrační - pozorování

Materiální vybavení: interaktivní tabule, počítač, práce dětí, stavebnice, papír, pastelky

Aktivita číslo 1: Básnička

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – učí se spontánně i vědomě, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Rozvoj řečových schopností a produktivních jazykových dovedností (výslovnost) a rozvoj kultivovaného projevu.

Očekávaný výstup: Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči.

Aktivita číslo 2: Komunikativní kruh

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: komunikativní – dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky a pocity

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho svět

- Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti.

Očekávaný výstup: Zprostředkované poznávání přírodního okolí – živočichové.

Aktivita číslo 3: Poznávání písmen A, O, E

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatují

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 4: Hry se stavebnicemi

Rámcový cíl: Získání osobnostních postojů

Klíčové kompetence: k řešení problémů – nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní

ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

: činnostní a občanské – učí se svoje činnosti a hry plánovat

Dílčí vzdělávací cíl - oblast Dítě a jeho psychika – představivost a fantazie

- Rozvoj tvořivosti – tvořivého myšlení, řešení problémů.

Očekávaný výstup: Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost. Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech – konstruktivních.

Aktivita číslo 5: Poznávání čísel do 10 vyjádřených pomocí prstů na ruce

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k řešení problémů – zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů; nebojí se chybovat

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – myšlenkové operace, poznávací schopnosti

- Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci – čísla.

Očekávaný výstup: Chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky.

Aktivita číslo 6: Procvičování písmen pomocí básniček

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: komunikativní – průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalější komunikaci s okolím

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávané výstupy: Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči. Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Reflexe

Paní učitelka musela ke konci hodiny zrychlit, jelikož se zdržela u práce s dětmi, které přišly po nemoci. Početní představy činily dětem potíže. S jednou dívenkou musela chvíli osobně vybarvovat, protože si spletla barvy a začala plakat, že bude obrázek škaredý. Po uklidnění a vysvětlení začala pracovat se zájmem dál. Více času potřebovala paní učitelka na úklid ve třídě a na přípravu na malou svačinku. Děti se ptaly, kdy budou už jíst. Děti se snažily o správný úchop pastelky, ale až po upozornění vyučujícího. Básničky na samohlásky budou znovu opakovat v následující hodině, jelikož už zvonilo na přestávku.

Pozorování č. 3 - Únor

Počet žáků: 10

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: rozumová výchova - oblast rozvoje poznání

Organizační formy: hromadná

Vyučovací metody: slovní - vysvětlování, rozhovor, předvádění – ukázka

Materiální pomůcky: pracovní listy, kniha s pohádkami, karty s písmeny, karty s obrázky, počítač, puzzle, stavebnice

Aktivita číslo 1: Recitační soutěž

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: komunikativní – průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu.

Očekávané výstupy: Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči.

Aktivita číslo 2: Pohádka „O Bobrovi“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: sociální a personální – uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních – vnímání, naslouchání, porozumění i produktivních – vyjadřování.

Očekávané výstupy: Porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách.

Aktivita číslo 3: Psaní číslice 2

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – učí se vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika

- Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci – čísla.

Očekávané výstupy: Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost.

Aktivita číslo 4: Poznávání písmen A, E, I, O, U

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatují

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 5: TV chvilka – píseň „Co to bylo mami?“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho tělo

- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti.

Očekávaný výstup: Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem.

Aktivita číslo 6: Povídání o přírodě

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět

- Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.

Očekávané výstupy: Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí. Vnímat, že svět má svůj řád, je rozmanitý a pozoruhodný.

Reflexe

Část hodiny věnovala paní učitelka vysvětlování společenského chování a jeho ukázkám. Předváděla situace, které mohou děti v divadle potkat. Trénovaly hezký potlesk. Povídali si o jídle během představení, návštěvě toalety, oblečení. Děti se hlásily i vykřikovaly - většinou správné odpovědi. Aktivita byla prohozena z důvodu únavy dětí. Proběhla společná návštěva toalet. Došlo ke změně naplánované činnosti - místo recitace rozdala dětem pracovní listy a děti vybarvovaly. Hodnocení hodiny neproběhlo, jelikož opět některé děti musely navštívit toalety. Líbila se mi spontánnost dětí u předvádění situací v divadle - šatna, sedadla.

Charakteristika přípravné třídy – ZŠ Moravská

Přípravná třída na této škole byla poprvé otevřena v roce 2009. Je určena především pro děti s odkladem školní docházky, ale mohou ji navštěvovat i ti, kteří jsou v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.

Cíle vzdělávání

Cíle vytýčeny touto přípravnou třídou jsou úsilí rozvíjet dítě tak, aby byl jeho přechod do první třídy usnadněn co možná nejvíc, snaha o rozvoj samostatnosti a sebeobslužnosti, všeobecný přehled o společnosti a světě. Velkou výhodou je postupné a nenásilné seznamování se školním prostředím. Také se zaměřují na rozvoj grafomotoriky, sluchového a zrakového vnímání, orientaci v času a prostoru, či pohybových schopností.

Formy a metody práce s dětmi

Proces učení je realizován ve všech situacích a činnostech, které se v procesu vyučování projeví, a to jak spontánními tak řízenými činnostmi. Učivo je koncipováno tak, aby bylo propojeno s tím, co děti vidí, obklopuje a co prožívají. Je tak usnadněno porozumění okolnímu světu i sobě samému. Smyslové vnímání, aktivní účast dítěte a prožitkové učení je způsob, jak je v didakticky cílené činnosti splňován určitý vzdělávací cíl. Dětem se specifickými vzdělávacími potřebami je věnována speciálně-pedagogická péče dle doporučení PPP buď učitelem, nebo speciálním pedagogem, za kterým děti dochází. Zároveň je ve třídě přítomen asistent pedagoga.

Témata jsou splňována vzdělávacími činnostmi, které se zakládají na dětské potřebě objevovat nové věci a jejich zvědavosti, využívají metod přímých zážitků, umožňuje dětem individuální práci a poskytuje jim možnost vlastních nápadů a tvořivému myšlení.

Dílčí vzdělávací cíle RVP pro předškolní vzdělávání jsou podstatnou náplní hodin. Témata jsou rozčleněna podle vzdělávacích oblastí do bloků, které se naplňují po dobu asi jednoho měsíce, ale hlavně záleží na momentální situaci ve třídě a potřeby dětí. Témata následují dění ve společnosti a v přírodě v průběhu roku a témata na sebe nenásilně navazují a propojují každodenní život dítěte, společenské a rodinné rituály, dění ve společnosti a přírodě. Také uznávají rozvoj dítěte, jeho učení a život. Jednotlivé oblasti vzdělávání rozlišují různé druhy vztahů, které si dítě vytváří jenom k sobě samému, ale i k ostatním lidem a okolnímu světu.

Materiální podmínky

Třída je situována v prvním patře školy v pavilonu, který je v blízkosti školních tělocvičen, venkovního atria a školní jídelny. Jelikož jsou od ostatních tříd odděleni hlavním schodištěm a chodbou, mají dostatek klidu na práci a na další aktivity. Mezi hlavní vybavení třídy patří nový koberec v zadní části učebny, tabule, počítač, nové lavice a židle, které jsou uzpůsobeny výšce dětí. Po stěnách jsou nástěnné obrazy a nástěnky s výtvyry žáků. Ve skříních jsou uloženy hry, stavebnice a další pomůcky pro výuku. Malá knihovna obsahuje knihy s pohádkami a učebnice. Děti samozřejmě mohou využívat tělocvičny, specializované učebny, hudební sál, školní družinu, či jídelnu.

Režim dne

V první hodině den začne v komunikačním kruhu vzadu na koberci, kde si děti poví zážitky z předešlého dne, zároveň probíhá i rozvoj řeči a učení logopedických říkanek. Díky poslechu dětských pohádek se rozvíjí pozornost dětí a seznamují se ději a věcmi kolem nás. Následuje deseti minutová přestávka. Následující dvě hodiny se zabývají hlavně uvolňování ruky na pozdější psaní, pomocí pracovních listů se trénuje zrakové a sluchové vnímání, orientace v prostoru a času. Děti se učí rozpoznat čísla od 1 – 10 a seřadit je posloupně za sebou. Také se v těchto hodinách dvakrát týdně rozvíjí pohybové schopnosti dětí v hodinách tělocviku. O velké přestávce děti svačí – mohou využít školní jídelny, která připravuje každý den svačiny pro žáky školy. Poslední hodina je obvykle věnována pracovním činnostem, výtvarné výchově nebo hudební výchově. Samozřejmě děti navštěvují divadelní představení a zúčastňují se akcí školy s přihlédnutím na věk dětí.

Spolupráce s rodiči

Na začátku školního roku se koná informativní třídní schůzka pro zákonné zástupce dětí, kde se rodiče obeznámí se školním řádem a také o dění v přípravné třídě. Zákonní zástupci mohou získat informace o aktivitách třídy v notýsku dítěte, na nástěnce třídy, webových stránkách školy nebo přímo od vyučující při osobní schůzce.

Pozorování č. 1 - Říjen

Počet žáků: 7

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: rozumová výchova - jazyková oblast

Organizační formy: hromadná

Vyučovací metody: slovní - vysvětlování, předvádění - ukázka

Materiální pomůcky: vytištěné obrázky, stopky, kuličky, obrázková osnova, pohádková knížka

Aktivita číslo 1: Básnička

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – učí se spontánně i vědomě, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Rozvoj řečových schopností a produktivních jazykových dovedností (výslovnost) a rozvoj kultivovaného projevu.

Očekávaný výstup: Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči.

Aktivita číslo 2: Povídání o přírodě

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět, Dítě a jeho psychika

- Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách. Elementární časové pojmy – teď, podzim, rok.

Očekávané výstupy: Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí. Vnímat, že svět má svůj řád, je rozmanitý a pozoruhodný.

Aktivita číslo 3: Poznávání písmen A, E, O

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatují

: k řešení problémů – řeší problémy, na které stačí, opakující se situace se snaží řešit na základě nápodoby, opakování

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 4: Vyjmenuj slova začínající na zadané písmeno

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

: k řešení problémů – rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 5: Určení počtu do 5

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k řešení problémů – nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

: činnostní a občanské – učí se svoje činnosti plánovat, organizovat a vyhodnocovat

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Poznávací funkce

- Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci - čísla.

Očekávaný výstup: Orientovat se v elementárním počtu cca do 6.

Aktivita číslo 6: Dramatizace pohádky „O třech prasátkách“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání, Osvojení hodnot, Získání osobnostních postojů

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

: komunikativní – ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách

: činnostní a občanské – váží si práce i úsilí druhých, chápe, že za svá rozhodnutí také odpovídá

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a ten druhý

- Rozvoj společenského i estetického vkusu.
-

Očekávaný výstup: Vnímat umělecké a kulturní podněty, sledovat se zájmem dramatické představení.

Reflexe

Úvod do hodiny probíhal v komunikativním kruhu - děti reagovaly na otázky pedagoga. Některé se dokonce i hlásily, když chtěly odpovídat. Zaujalo nás střídání aktivit, které se vztahovaly ke stejnému tématu.

Vyučovací hodina byla narušena útekem chlapce ze třídy, kterého musela asistentka pedagoga jít chytit. Po chvíli ho přivedla, děti zajímalo, kde byl a proč to udělal. Tímto byla část hodiny dost narušena, protože nadále odmítal pracovat a házel po dětech hračky a cokoliv paní učitelka zkusila, se minulo účinkem. Nakonec se uklidnil, ale zbytek hodiny strávil pod parapetem a hrál si tam.

Dramatizace známé pohádky je oblíbenou činností dětí na konci první hodiny, protože je to pro ně známá aktivita. Na konci následoval společný potlesk. V závěru hodiny proběhlo hodnocení jednotlivých dětí - pochvaly, za odvedenou práci.

Pozorování č. 2 - Prosinec

Počet žáků: 11

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: Rozumový výchova - oblast rozvoje poznání, Výtvarná výchova

Organizační formy: hromadná

Vyučovací metody: slovní - rozhovor, názorně-demonstrační - pozorování, praktické - nácvik praktických dovedností

Materiální vybavení: koberec, kniha o vánočních tradicích a zvycích, obrazový materiál, cukroví, pastelky, lepidlo, papír, vánoční přání - ukázka

Aktivita číslo 1: Povídání si o vánočních zvycích a tradicích

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání, Osvojení hodnot

Klíčové kompetence: komunikativní – samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět

- Vytváření elementárního povědomí o kulturním prostředí.

Očekávaný výstup: Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí.

Aktivita číslo 2: Ochutnávka cukroví

Rámcový cíl: Osvojení hodnot

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – dbá na osobní zdraví

Dílčí vzdělávací cíl – Dítě a jeho tělo

- Rozvoj a užívání všech smyslů.

Očekávaný výstup: Uplatňovat základní kulturně hygienické návyky – umět stolovat.

Aktivita číslo 3: Vánoční přání

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – sebepojetí, city a vůle

- Rozvoj estetického vnímání.

Očekávané výstupy: Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného. Soustředit se na činnost a její dokončení.

Reflexe

Plán vyučovací hodiny byl dodržen jenom částečně. Splnily pouze dvě aktivity ze čtyř (povídání si o vánočních tradicích a zvycích a výrobu přání). Plánované pořadí aktivit musela paní učitelka změnit z těchto důvodů: někteří žáci měli problém s vytvořením přání. Nelíbily se jim návrhy, ale na druhou stranu nechtěli vytvořit nic svého. Jeden kluk roztrhal svůj výtvar a jedna dívka se začala dožadovat své maminky a tvrdila, že chce jít hned domů.

Velice hezky vyšla aktivita, kdy si děti s pomocí knih a obrázků povídaly o zvycích a tradicích. Byly spontánní a rozhovořily se. Na druhou stranu činnost - výroba vánočního přání nevyšla nejlépe. I když děti rozuměly instrukcím, odmítaly pracovat. Někteří hledali způsob, jak se práci vyhnout (pláč, návštěva toalety, zničení práce, vztekání se). Měly dostatečný prostor ke komunikaci s učitelem i asistentkou pedagoga a obě byly velmi trpělivé a klidné. Stále děti povzbuzovaly a chválily za každý malý pokrok.

Pozorování č. 3 - Leden

Počet žáků: 11

Okruh výchovně-vzdělávací činnosti: rozumová výchova - jazyková oblast

Organizační formy: hromadná

Vyučovací metody: slovní - vysvětlování, rozhovor, předvádění - ukázka

Materiální pomůcky: plastelína, tabule, karty s obrázky, karty s písmeny, počítač

Aktivita číslo 1: Ukázka arabského písma

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: komunikativní – ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit

: sociální a personální – je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět

- Poznávání jiných kultur.

Očekávaný výstup: Mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur.

Aktivita číslo 2: Adresa bydliště

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: komunikativní – komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými

: sociální a personální – chová se při setkání s neznámými lidmi obezřetně

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a svět

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije.

Očekávaný výstup: Osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí.

Aktivita číslo 3: Hra „Pomatený učitel“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 4: Hra „Najdi všechna písmena“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje
: k řešení problémů – řeší problémy, na které stačí, známé a opakující

se situace se snaží řešit samostatně

: činnostní a občanská - má smysl pro povinnost ve hře

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho psychika – Jazyk a řeč

- Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní.

Očekávaný výstup: Poznat některá písmena, popřípadě slova.

Aktivita číslo 5: TV chvilka – píseň „Tři čuníci“

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: činnostní a občanské – dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho tělo

- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti.

Očekávaný výstup: Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem.

Aktivita číslo 6: Práce s modelovací hmotou

Rámcový cíl: Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Klíčové kompetence: k učení – soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje
: k řešení problémů – rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která

funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit

Dílčí vzdělávací cíl – oblast Dítě a jeho tělo

- Rozvoj a užívání všech smyslů. Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.

Očekávaný výstup: Ovládat koordinaci oka a ruky, zvládat jemnou motoriku.

Reflexe

Komunikace v tomto pozorování probíhala ve dvou jazycích (český jazyk, ruský jazyk). Velkou výhodou byla schopnost paní učitelky se v ruštině plyně dohovět s dívkou. Úspěchem je, že po třech měsících pravidelné docházky do nultého ročníku, dívka žádá, aby na ni bylo mluveno více česky, protože už začíná rozumět.

Plánované aktivity byly všechny splněny a i v pořadí, v jakém si je paní učitelka naplánovala. Činnosti byly pestré, zajímavé a pro děti velmi zábavné. Tentokrát hodinu nic nenarušovalo a děti chtěly i po zazvonění na přestávku pokračovat dále.

Pozitivně působila snaha dětí ruské dívky pomáhat. Na druhou stranu bylo dojemné a zároveň vtipné sledovat snažení dětí se s dívenkou dorozumět.

4.2 Druhá fáze – Řízené rozhovory

S učiteli v přípravných třídách

ZŠ Žákovská

1. Jak dlouho učíte v přípravné třídě?

V přípravné třídě učím od školního roku 2015/2016, tedy druhým rokem.

2. Učila jste před přípravnou třídou v mateřské škole nebo na 1. stupni? Kolik let?

Ano, v obou. V mateřské škole dvacet pět let a na základní škole patnáct let.

3. Máte pedagogické vzdělání? Pokud ano, jaké?

Mám vystudovanou střední pedagogickou školu.

4. Jste spokojená s vybavením přípravné třídy po materiální stránce?

Ano, mám zde vše, co k práci s dětmi potřebuji, nicméně pokud by mi něco chybělo, škola ochotně nakoupí prostředky, které k výuce potřebuji.

5. Kolik žáků navštěvuje přípravnou třídu?

Momentálně máme zapsáno patnáct dětí.

6. Museli jste pro otevření přípravné třídy učinit nějaká opatření? Jaká?

Prozatím ne, vždy se našlo dostatek dětí, aby se třída mohla otevřít.

7. Jaké vyučovací metody nejčastěji používáte?

Při mé práci s dětmi se mi nejvíce oplatily metody slovní (rozhovor, vysvětlování), které využívám v průběhu celého vyučování. Z názorně demonstračních metod využívám hlavně předvádění. Další jsou metody aktivizační, hlavně tedy inscenační metoda a hra.

8. V čem spatřujete největší klady, či zápory přípravné třídy?

Dítě má usnadněn vstup do první třídy, přípravná třída je můstek mezi mateřskou školou a základní školou, jenž dítěti pomůže zbavit se strachu a nejistoty z neznámého prostředí. Základ vzdělávání spočívá především ve hře, při níž jsou rozvíjeny jazykové a komunikativní dovednosti a matematické představy. Jako zápor shledávám nedostatek přípravných tříd jako takových.

9. Je docházka žáků do vyučování pravidelná?

Ano, problémem jsou spíše pozdní příchody do vyučování, z nejrůznějších důvodů - zaspání a podobně. U některých žáků jsou pravidlem několikrát do měsíce.

10. Spolupracujete s pedagogicko-psychologickou poradnou, či se speciálně pedagogickým centrem?

Ano, spolupracujeme s oběma.

11. Kolik žáků ve Vaší třídě už navštívilo pedagogicko-psychologickou poradnu, či speciálně pedagogickým centrem, nebo už je diagnostikováno s nějakým typem poruchy?

Z důvodu odkladu navštívili všichni žáci poradnu, ale poruchu zatím nikdo z nich nemá diagnostikovanou.

12. Dochází u dětí v přípravné třídě k diagnostikování specifických vzdělávacích potřeb?

Za mého působení v přípravné třídě k diagnostice těchto potřeb nedošlo.

13. Stává se, že do přípravné třídy přijde dítě již se stanovenou diagnózou?

Opět, za dva roky k tomuto jevu nedošlo.

14. Navštěvují Vás pracovníci speciálního pedagogického centra? Jak často?

Ne, k návštěvě nedošlo.

15. Máte ve škole speciálního pedagoga?

Ano.

16. Máte ve škole školního psychologa?

Ne.

17. Navštěvují děti z přípravné třídy pravidelně školního psychologa nebo speciálního pedagoga?

Ne.

18. Zajímají se rodiče o výsledky svých dětí?

Ano, buď telefonicky, emailem nebo při domluvené schůzce.

19. Dodržují zákonní zástupci/ rodiče domluvená pravidla, na kterých jste se dohodli na začátku školního roku?

Ano.

20. Spolupracujete s prvními ročníky?

Ano, ať už návštěvami vyučovacích hodin, společným čtením pohádek ve čtenářské dílně, společnými výlety, návštěvami divadel/ kin, či projektovými dny na škole.

21. Máte zpětnou vazbu o významu přípravných tříd od pedagogů z 1. ročníků?

Velmi kladnou. Po roce jsou děti schopny orientovat se ve školním prostředí. Naučili se určitým způsobům chování vůči dospělým osobám (pozdrav, prosba, poděkování). Mají upevněny pracovní a hygienické návyky.

22. Vidíte nějaký pokrok ve vývoji žáků v oblastech komunikace, grafomotoriky, sociální oblasti?

Ano, dokáží vyslechnout svého spolužáka, což byl na začátku roku velký problém, děti se překřikovaly, začaly spolupracovat, pomáhají si.

23. Kolik dětí ze třídy navštěvovalo mateřskou školu?

Všechny.

24. Vnímáte existenci přípravné třídy za užitečnou?

Ano, jelikož hodnocení v přípravné třídě probíhá v několika úrovních a jeho cílem je sledovat a hodnotit individuální pokroky a výsledky jednotlivých dětí. Má také funkci motivační, během hodnocení se sledují viditelné aspekty - rozvoj osobnosti, jeho chování, zodpovědnost, samostatnost.

25. Máte zpětnou vazbu od rodičů dětí, které docházely do přípravné třídy?

Ano, a také velmi kladnou, jsou rádi, že jejich dítě navštěvovalo přípravnou třídu, už třeba jenom z pohledu častějšího uplatňování individuálního přístupu než v mateřské škole.

26. Spolupracujete s mateřskou školou ve vašem okolí? Jak?

Spolupráce probíhá skrz společná setkání a projekty (Vánoce), různé výlety, divadelní představení, exkurze v okolí, nebo využití školní tělocvičny ke společnému cvičení.

27. Je ze strany rodičů zájem o přípravné třídy?

Ano.

28. Co zákonné zástupce omezuje, aby přihlásili dítě do přípravné třídy?

Ve většině případů je to neznalost, že něco jako přípravná třída vůbec existuje. Některé odradí papírování okolo.

ZŠ Moravská

1. Jak dlouho učíte v přípravné třídě?

Od září 2016, tedy 6 měsíců.

2. Učila jste před přípravnou třídou v mateřské škole nebo na 1. stupni? Kolik let?

Učila jsem 19 let na prvním stupni a 2 roky v mateřské škole.

3. Máte pedagogické vzdělání? Pokud ano, jaké?

Prozatím ne, momentálně studuji třetím rokem na pedagogické fakultě - obor Učitelství pro 1. stupeň.

4. Jste spokojená s vybavením přípravné třídy po materiální stránce?

Ano velmi, při založení přípravné třídy se myslelo na vše, co by děti a vyučující mohly potřebovat ve vyučování.

5. Kolik žáků navštěvuje přípravnou třídu?

K dnešnímu datu máme plný stav dětí, tedy patnáct.

6. Museli jste pro otevření přípravné třídy učinit nějaká opatření? Jaká?

Nevím o žádných, jelikož jsem byla přijata na pozici učitele v přípravné třídě až v srpnu a přípravná třída byla v té době již plná.

7. Jaké vyučovací metody nejčastěji používáte?

Nejčastěji používám metody slovní - rozhovor, vyprávění, vysvětlování. Také metody názorně demonstrační - předvádění, pozorování a z aktivizujících je mi nejvíce oplatili hry a imitace.

8. V čem spatřujete největší klady, či zápory přípravné třídy?

Zápory asi žádné, spíš mne někdy udiví, co děti v přípravné třídě nezvládnou - například povely typu: "postav se vedle....", "přijď blíž", a tak dále. Klady je rozhodně víc, za ty dva roky, co jsem pracovala v mateřské škole a měla jsem smíšenou třídu, jsem se nemohla předškolákům věnovat tolik, co v přípravné třídě a rozdíl jde vidět.

9. Je docházka žáků do vyučování pravidelná?

Ne, některé děti nemají ani 50% docházku, z důvodu vysoké nemocnosti. Dalším problémem je vstávání na první hodinu, a tak si rodiče nechají dítě doma, i když by dítě mohli přivést na druhou hodinu.

10. Spolupracujete s pedagogicko-psychologickou poradnou/ speciálně pedagogickým centrem?

Ano, v jistém smyslu.

11. Kolik žáků ve Vaší třídě už navštívilo pedagogicko-psychologickou poradnu, či speciálně pedagogickým centrem, nebo už je diagnostikováno s nějakým typem poruchy?

Ano, všichni navštívili pedagogicko-psychologickou poradnu. Dvě děti mi dochází i na psychiatrii.

12. Dochází u dětí v přípravné třídě k diagnostikování specifických vzdělávacích potřeb?

Ano, mám děti ve třídě, kterým byl diagnostikován autismus, ADHD, různé vady řeči, selektivní mutismus.

13. Stává se, že do přípravné třídy přijde dítě již se stanovenou diagnózou?

Ano, viz předchozí odpověď.

14. Navštěvují Vás pracovníci speciálního pedagogického centra? Jak často?

Prozatím u nás nebyli, ale je naplánována návštěva na konec března, z důvodu další diagnostiky jednoho z žáků.

15. Máte ve škole speciálního pedagoga?

Ano.

16. Máte ve škole školního psychologa?

Ne.

17. Navštěvují děti z přípravné třídy pravidelně školního psychologa nebo speciálního pedagoga?

Ano, vybrané děti navštěvují speciálního pedagoga několikrát za týden.

18. Zajímají se rodiče o výsledky svých dětí?

Ano, nejčastěji telefonicky nebo vzkazem v úkolníčku.

19. Dodržují zákonní zástupci/ rodiče domluvená pravidla, na kterých jste se dohodli na začátku školního roku?

Ano, snaží se.

20. Spolupracujete s prvními ročníky?

Svým způsobem, v březnu jsme měli společný karneval pro děti.

21. Máte zpětnou vazbu o významu přípravných tříd od pedagogů z 1. ročníků?

Paní učitelky si obecně přípravné třídy pochvalují, hlavně se zmiňují, že děti neprožívají takový nápor - ví, co je asi čeká a zrovna tak i rodiče.

22. Vidíte nějaký pokrok ve vývoji žáků v oblastech komunikace, grafomotoriky, sociální oblasti?

Ano, začínají si pomáhat a radit. Už není ani tak časté překřikování. Také se jim pomalu začínají uvolňovat zápěstí jako příprava na psaní.

23. Kolik dětí ze třídy navštěvovalo mateřskou školu?

Celkem to bylo deset dětí.

24. Vnímáte existenci přípravné třídy za užitečnou?

Jak už jsem zmínila výše, děti jsou připraveny především psychicky na nástup do první třídy, víceméně ví, co je čeká.

25. Máte zpětnou vazbu od rodičů dětí, které docházely do přípravné třídy?

Ne.

26. Spolupracujete s mateřskou školou ve vašem okolí? Jak?

V letošním školním roce neproběhla prozatím žádná spolupráce s mateřskými školami z okolí.

27. Je ze strany rodičů zájem o přípravné třídy?

Jelikož neměla škola problém naplnit kapacitu přípravné třídy, usuzuji, že ano.

28. Co zákonné zástupce omezuje, aby přihlásili dítě do přípravné třídy?

Podle mého nevědomost, že něco jako přípravné třídy vůbec existuje. Také papírování okolo možná odradí některé zájemce. V září se nám odhlásily dvě děti z důvodu náročnějšího režimu a rodiče je vrátili zpět do mateřské školy.

ZŠ Generála Svobody

1. Jak dlouho učíte v přípravné třídě?

Tento školní rok je to poprvé. (2016/2017)

2. Učila jste před přípravnou třídou v mateřské škole nebo na 1. stupni? Kolik let?

Učila jsem pouze na prvním stupni, celkem 37 let.

3. Máte pedagogické vzdělání? Pokud ano, jaké?

Vystudovala jsem střední pedagogickou školu.

4. Jste spokojená s vybavením přípravné třídy po materiální stránce?

Ano i ne. Myslím si, že by bylo vhodné postupně doplňovat knihy her a cvičení, které pomáhají zvládat emoce, rozvoj komunikace a pohyb. Dále také puzzle, pohádkové kostky, různé stavebnice, CD - výukové programy pro předškoláky a školní děti, pohádkové karty.

5. Kolik žáků navštěvuje přípravnou třídu?

Zapsaných máme 13 dětí.

6. Museli jste pro otevření přípravná třída učinit nějaká opatření? Jaká?

Zajistit učebnu a vybavení - nábytek, koberce, úprava interaktivní tabule, magnetické tabule, výzdoba.

7. Jaké vyučovací metody nejčastěji používáte?

Slovní - vyprávění, vysvětlování, rozhovor, čtení - práce s knihou, z názorně demonstračních využívám hlavně předvádění, poté pozorování, či statickou projekci (video).

8. V čem spatřujete největší klady, či zápory přípravné třídy?

Výuka probíhá v souladu se školním vzdělávacím plánem. Děti si postupně zvykají na nové prostředí, naučí se orientovat v budově školy, navazují kontakty se spolužáky, s učitelem. Přizpůsobují se režimu. Zrychlují se sebeobslužné práce - převlékání, osobní hygiena, úklid svého pracovního prostředí. V menším kolektivu je maximálně uplatněn individuální přístup k dítěti, a proto je dítě po absolvování přípravné třídy připraveno na vstup do 1. třídy a nezažívá neúspěch.

9. Je docházka žáků do vyučování pravidelná?

Ano, s docházkou nemáme problém.

10. Spolupracujete s pedagogicko-psychologickou poradnou/ speciálně pedagogickým centrem?

Ano.

11. Kolik žáků ve Vaší třídě už navštívilo pedagogicko-psychologickou poradnu, či speciálně pedagogickým centrem, nebo už je diagnostikováno s nějakým typem poruchy?

Všechny děti navštívily pedagogicko-psychologickou poradnu.

12. Dochází u dětí v přípravné třídě k diagnostikování specifických vzdělávacích potřeb?

V tomto školním roce 2016/2017 jsme nedoporučili žádné dítě k diagnostice SVP.

13. Stává se, že do přípravné třídy přijde dítě již se stanovenou diagnózou?

Ano, letos máme diagnostikovanou poruchu pozornosti a ADHD.

14. Navštěvují Vás pracovníci speciálního pedagogického centra? Jak často?

Zatím nás nenavštívili.

15. Máte ve škole speciálního pedagoga?

Ano.

16. Máte ve škole školního psychologa?

Ano.

17. Navštěvují děti z přípravné třídy pravidelně školního psychologa nebo speciálního pedagoga?

Ne, ani jednoho.

18. Zajímají se rodiče o výsledky svých dětí?

Ano, nejčastěji si domluvíme osobní schůzku.

19. Dodržují zákonní zástupci/ rodiče domluvená pravidla, na kterých jste se dohodli na začátku školního roku?

Ano.

20. Spolupracujete s prvními ročníky?

Nejvíce asi v hodinách tělocviku, společné cvičení, například na horolezecké stěně, poté v jazyku českém - poslech čtení a také v hudební výchově, výtvarné výchově nebo pracovních činnostech.

21. Máte zpětnou vazbu o významu přípravných tříd od pedagogů z 1. ročníků?

Poněvadž je přípravná třída otevřena první rok, zatím zpětná vazba není.

22. Vidíte nějaký pokrok ve vývoji žáků v oblastech komunikace, grafomotoriky, sociální oblasti?

Ano.

23. Kolik dětí ze třídy navštěvovalo mateřskou školu?

Všech třináct.

24. Vnímáte existenci přípravné třídy za užitečnou?

Ano, hlavní předností je počet dětí, který umožňuje užší kontakt mezi dětmi a učitelem. Připravuje na vstup do první třídy děti se sociálním nebo jazykovým znevýhodněním, sníženou pozorností, grafomotorickými obtížemi, s vadami řeči nebo se sníženou koordinací pohybu.

25. Máte zpětnou vazbu od rodičů dětí, které docházely do přípravné třídy?

Ne, z důvodu, že letos jsme otevřeli přípravnou třídu poprvé.

26. Spolupracujete s mateřskou školou ve vašem okolí? Jak?

Společně jsme se podíleli na Vánočním jarmarku, výstavě sněhuláků na akci "Sněhuláci pro Afriku" nebo proběhla návštěva dětí z mateřské školy v přípravné a první třídě.

27. Je ze strany rodičů zájem o přípravné třídy?

Řekla bych, že obecně ano, ale v naší škole uvidíme až po zápisu v dubnu.

28. Co zákonné zástupce omezuje, aby přihlásili dítě do přípravné třídy?

Rodiče mají obavy, aby se děti po absolvování přípravné třídy v první třídě nenudily. Jsou méně seznámeni s kritérii školní zralosti. Možným dalším důvodem je i obava navštívení psychologa v pedagogicko-psychologické poradně.

S učiteli v prvních ročnících

ZŠ Moravská

1. V čem spatřujete největší přínos PT v těchto oblastech:

- **Grafomotorika, vizuomotorika, jemná motorika**

V této oblasti i po snaze vyučující v přípravné třídě byly tyto oblasti nedostatečně vyvinuty. Děti z přípravných tříd tak byly na stejné úrovni jako děti, které nastoupily rovnou do prvních tříd. Děti měly a stále mají problémy se správným držením psacího náčiní, se strnulostí ruky a zápěstí, čímž dochází k rychlé unavitelnosti a zároveň nejsou linie plynulé.

- **Verbální schopnosti**

Díky přípravné třídě jsou žáci si schopni rychleji zapamatovat básničky, nebo říkadla, mají větší zájem o čtené pohádky než ostatní žáci. Bohužel u většiny žáků přetrvávají artikulační problémy, problémy se smysluplně, či souvisle vyjádřit, a proto někteří navštěvují logopeda.

- **Sluchové vnímání**

Po roce v přípravné třídě žáci umí vyslechnout druhého, aniž by ho vyrušili v mluvě a dokáží naslouchat i instrukcím učitele, ale po krátkou dobu. Rozhodující na délce vnímání jsou síla hlasu mluvčího, zajímavost tématu, oblíbenost žáka. Na druhou stranu je ze soustředění vytrhne i sebemenší zvukový podnět - bouchnutí dveří, rozhovor učitele s jiným žákem, kdy je pak obtížné se navrátit k rozdělané práci.

- **Zrakové vnímání**

Žáky velmi baví pracovní listy, ve kterých se vyhledávají rozdíly, někteří mají zájem o skládání obrázků, stavebnic, či o puzzle.

- **Prostorová a časová orientace**

Sebeobsluha i samostatnost je u dětí z přípravné třídy často lépe rozvinuta než u dětí, které nastoupily rovnou do první třídy. Také se zlepšila poslušnost při provádění úkolů - jsou schopni si rychleji nachystat svačinu.

- **Číselné a předčíselné (více, méně, stejně) představy**

Žáci po roce v přípravné třídě vyjmenují osvojenou číselnou řadu, nedělá jim problém určit počet předmětů nebo je porovnat. Někdy k počítání ještě používají prsty, ale v tom bych nespatovala až takový problém.

- **Sociální dovednosti**

Nemají problém se zorientovat v novém prostředí. Rychleji si zvyknout na novou autoritu. Zvládají spolupracovat v kolektivu. Mají smysl pro povinnost - například šatnář.

- **Pracovní návyky**

Co oceňuji je, že přípravná třída naučila žáky vydržet u zadaného úkolu, dokud ho nesplní. Také tolik nevyrušují ve vyučování.

- **Sebeobsluha, samostatnost**

Žáci jsou schopni uložit si věci na dané místo, jak bylo řečeno, také je výhodou, že si poznají své oblečení a nedochází k záměnám.

2. Kolik dětí z přípravné třídy momentálně učíte?

Momentálně mám ve třídě tři žáky z přípravné třídy.

3. Jaká je docházka dětí z přípravných ročníků v první třídě? Proč?

Pravidelná je u dvou žáků, nepravidelná i jednoho, a to z rodinných důvodů - často chybí v pátek, či v pondělí.

4. Byl patrný rozdíl mezi žáky z přípravné třídy a žáky, kteří nastoupili rovnou do první třídy? V čem?

Dětem, které docházely do přípravné třídy často chybí pomůcky a další vybavení. Také je často problém s nevypracovanými domácími úkoly, jelikož na ně nebyli zvyklí z předchozího roku.

5. Můžete zhodnotit význam přípravné třídy pro děti v průběhu posledních let?

V přípravné třídě se děti naučí sociálním návykům, které jim chyběly z rodiny. Naučily se základní věci, které by měli umět do první třídy.

6. Navrhla byste nějaké zlepšení v rámci přípravných tříd – jejich organizace, přijímání dětí,?

Zaměřit se na pravidelnou docházku dětí v přípravném ročníku a po rodičích důsledně vyžadovat omluvenky - za důvod absence nelze považovat fakt, že rodič zaspí a dítě už nepřivede ten den do školy, dítě má zlomenou končetinu, nákupy, celotýdenní pohřby, hlídání sourozenců. V případě zájmu rodičů, otevřít i dvě přípravné třídy v jedné základní škole. Přemístit třídu do větších prostor. Zajistit fond, ze kterého by se mohlo čerpat na exkurze, besedy, výlety dětí, jelikož rodiče často nemají dostatek financí. Podněcovat rodiče, aby se více zapojovali do kulturního vyžití svých dětí - besídky, dílničky, výstavy.

7. Oceňujete existenci přípravných tříd? V čem?

Je tam menší počet dětí, což znamená, že se jim učitel může věnovat víc, než v mateřské škole, a tak rozvíjet oblasti, ve kterých zaostávají.

8. Máte pocit, že přípravná třída připravila rodiče na lepší spolupráci se školou/ učiteli? V čem?

Ne, jsou velmi laxní, mají pocit, že si děti mohou kdykoliv nechávat doma. Nemají pocit zodpovědnosti.

ZŠ Žákovská

1. V čem spatřujete největší přínos PT v těchto oblastech:

- **Grafomotorika, vizuomotorika, jemná motorika**

Žák vyhledává především hru se stavebnicí, dále malování nebo kreslení. Jeho kresba zpravidla odpovídá kresbě dítěte mladšího školního věku jako po obsahové tak formální stránce. Zároveň obsah kresby není chudý. Ruka je uvolněna a připravena na psaní. Také správně drží psací náčiní.

- **Verbální schopnosti**

Žák má zdravý zájem o komunikaci, i když je stále patrný rozdíl mezi aktivní a pasivní slovní zásobou. Projevuje zájem o čtené pohádky nebo příběhy. Zároveň dokáže převyprávět pohádku, kterou dobře zná. Také umí smysluplně popsat jednoduchý obrázek. Řekne své jméno, příjmení i věk. Už udržují oční kontakt.

- **Sluchové vnímání**

Zvládají vyslechnout jeden druhého bez velkého vyrušování, či výkladu pedagoga. Umí rozpoznat první hlásku ve slově, vytleskat správný počet slabik ve slově. Učí se lehce krátké texty, básničky, říkanky.

- **Zrakové vnímání**

Žák má zájem o skládání puzzle, různých stavebnic nebo obrázků. Také má obvykle v oblíbě pracovní listy s vyhledáváním rozdílů. Pozornost udrží na čteném textu, pouze pokud si ukazují prstem.

- **Prostorová a časová orientace**

Po roce v přípravné třídě se žákům zlepšila posloupnost při provádění úkonů (oblékaní do tělesné výchovy - první se oblečou tepláky, až poté boty, ne naopak). Také se zlepšila sebeobsluha - rozpozná přední a zadní část oděvu a samostatnost. Žáci jsou schopni seřadit obrázky podle posloupnosti děje.

- **Číselné a předčíselné (více, méně, stejně) představy**

Žák je schopen určit počet předmětů, také určí více, či méně předmětů. Zvládne vyjmenovat osvojenou číselnou řadu, seřadit prvky podle velikosti a poznat, co do skupiny nepatří.

- **Sociální dovednosti**

Je schopen rychle se zorientovat v novém prostředí - škola, třída. Zvykl si na novou výchovnou autoritu. Zvládá pracovat po kratší dobu v kolektivu - skupině. Nemá problém sdělit své potřeby. Ustojí malý nezdár nebo prohru. Rychle reaguje na pokyn autority - prosba, zákaz, požadavek.

- **Pracovní návyky**

Po roce v přípravné třídě je většinou žák schopen pracovat kratší dobu v klidu a vydržet u zadaného úkolu až do konce.

- **Sebeobsluha, samostatnost**

Je zodpovědný za včasné chození na toaletu. Umí se připravit na vyučování dle pokynů učitele. Poznává si své oblečení. Je schopen si uložit věci na dané místo.

2. Kolik dětí z přípravné třídy momentálně učíte?

Momentálně vyučuji šest dětí z přípravné třídy.

3. Jaká je docházka dětí z přípravných ročníků v první třídě? Proč?

Žáci dochází pravidelně do výuky, nechybí ani z důvodu nemoci.

4. Byl patrný rozdíl mezi žáky z přípravné třídy a žáky, kteří nastoupili rovnou do první třídy? V čem?

Žáci z přípravné třídy měli na začátku školního roku trochu pomalejší tempo, ale během roku se srovnali s ostatními žáky a dnes nejde skoro vidět rozdíl. Někteří dokonce patří mezi nejrychlejší žáky ve třídě.

5. Můžete zhodnotit význam přípravné třídy pro děti v průběhu posledních let?

Žákům se zlepšila orientace v prostoru, hlavně tedy v prostoru školy. Hlavně se ale naše přípravná třída zaměřuje na rozvoj grafomotoriky a myslím, že úspěšně.

6. Navrhla byste nějaké zlepšení v rámci přípravných tříd – jejich organizace, přijímání dětí,?

Myslím si, že v dnešní době jsou přípravné třídy otevřeny pro děti, které je potřebují, ať už kvůli rozvoji sociálních dovedností, sebeobsluhy, grafomotoriky, verbálních schopností, či dalších oblastí nutných pro hladký vstup do povinného vzdělávání.

7. Oceňujete existenci přípravných tříd? V čem?

Určitě, je to pro děti velká pomoc, hlavně po psychické stránce, jsou více motivovány - „Jsem už školák“. Také kvůli nižšímu počtu dětí, probíhá výuka individuálněji a je možno se zaměřit na problémové oblasti každého dítěte intenzivněji.

8. Máte pocit, že přípravná třída připravila rodiče na lepší spolupráci se školou/ učiteli? V čem?

Ano, zvykli si, že musí žáky omlouvat hned (pokud dítě onemocní), nebo dopředu, pokud ví, že mají naplánovanou návštěvu lékaře. Rodiče se aktivně účastní akcí školy. Pokud chtějí osobně něco řešit s učitelem, dopředu si domluví schůzku.

ZŠ Generála Svobody

1. V čem spatřujete největší přínos PT v těchto oblastech:

- **Grafomotorika, vizuomotorika, jemná motorika**

Žáci, kteří nastoupili do první třídy, rádi vyhledávají kreslení a hru se stavebnicemi. Jejich kresba odpovídá dítěti mladšího školního věku po stránce formální i obsahové. Linie při psaní jsou plynulé. Jejich ruce jsou už uvolněny a připraveny na psaní.

- **Verbální schopnosti**

Verbální schopnosti jsou na velmi dobré úrovni. Žáci mají zájem o komunikaci. Rychle si zapamatují krátké básničky, říkanky. Rádi poslouchají pohádky. Zároveň dokáže převyprávět pohádku nebo příběh, který dobře zná. Dokáže plynule popsat jednoduchý obrázek.

- **Sluchové vnímání**

Přípravná třída naučila děti vyslechnout se na navzájem bez toho, aniž by se překřížovaly nebo jinak vyrušovaly, když někdo z nich mluví. Bez problému je také rozpoznání hlásek ve slově, tedy hlavně na začátku slova. Správně dokáží vytleskat počet slabik ve slově. Lehce se učí nové básničky, či říkanky.

- **Zrakové vnímání**

Žáci s oblibou skládají puzzle, stavebnice. Také je baví vypracovávání pracovních listů s vyhledáváním rozdílů. Částečně udrží pozornost na právě čteném textu.

- **Prostorová a časová orientace**

Zlepšila se posloupnost při provádění úkonů (chystání si svačiny, věcí na vyučování). Také se zlepšila samostatnost i sebeobsluha. Chápu dobře pojmy z prostorové orientace - nahoře, dole, vepředu, vzadu.

- **Číselné a předčíselné (více, méně, stejně) představy**

Vyjmenování osvojené číselné řady nedělá dětem z přípravné třídy problémy. Také už určí počet předmětů. Stále si však pomáhají počítáním na prstech. Poznají prvek, který do skupiny nepatří a bez problému seřadí prvky podle velikosti.

- **Sociální dovednosti**

Žáci si rychle zvykli na novou autoritu. Bez problému se orientují v novém prostředí - například škola, rovněž se zlepšila úroveň samostatnosti. Dokáží sdělit své potřeby, někdy ale s pomocí návodných otázek. Zvládnou psychicky ustát malou prohru nebo nezdar.

- **Pracovní návyky**

Zadaný úkol dokáží vypracovat celý a také dokáží pracovat po určitou dobu v klidu. Jsou schopni pracovat v kolektivu.

- **Sebeobsluha, samostatnost**

Žáci jsou schopni si včas dojít na toaletu. Jejich pomůcky jsou obvykle připraveny na vyučování dle pokynů vyučujícího. Nemají problém s poznáním svého oblečení, pomůcek.

2. Kolik dětí z přípravné třídy momentálně učíte?

Momentálně mám ve třídě pouze jednoho žáka.

3. Jaká je docházka dětí z přípravných ročníků v první třídě? Proč?

Dochází pravidelně do výuky, není ani často nemocný.

4. Byl patrný rozdíl mezi žáky z přípravné třídy a žáky, kteří nastoupili rovnou do první třídy? V čem?

Nebyl mezi žáky žádný rozdíl. Chlapec se dobře přizpůsobil novému kolektivu a veškeré požadavky ze strany školy jsou plněny.

5. Můžete zhodnotit význam přípravné třídy pro děti v průběhu posledních let?

Jelikož jsme přípravnou třídu otevřeli letos poprvé, nemohu tuto otázku adakválně zodpovědět.

6. Navrhla byste nějaké zlepšení v rámci přípravných tříd – jejich organizace, přijímání dětí,?

Snad jenom, že by se měla více dostat do povědomí širší společnosti. Myslím si, že by této možnosti využilo více rodičů, pokud by vědělo o existenci přípravných tříd. Chybí jejich propagace. Navíc by možná nebylo špatné přijímat i děti bez odkladu.

7. Oceňujete existenci přípravných tříd? V čem?

Ano, pokud už dítě není tolik „hravé“, že se začíná nudit ve školce, tak proč mu nedat příležitost v přípravné třídě nebo pokud je dítě s odkladem. Učí se pravidelnému režimu, jistým povinnostem.

8. Máte pocit, že přípravná třída připravila rodiče na lepší spolupráci se školou/ učiteli? V čem?

Rodič si také zvyká na školní prostředí. Měli by s dítětem již pracovat a zvykat si na vše, ale i tak si někdy stane, že rodič dítě „odloží“ a tím to končí.

5 Výsledky výzkumného šetření

Otázka č. 1: Jak přípravné třídy pomohou dětem dosáhnout lepších výsledků v základním vzdělávání?

Nástup dětí do základního vzdělávání je po absolvování přípravné třídy převážně bezproblémový. Děti znají prostředí školy, orientují se v budově. Znají většinu pedagogů a spolužáků z poschodí, na kterém se nacházela jejich přípravná třída. Mají lepší orientaci v čase (reagují na zvonění), chápou význam a funkci přestávek. Lépe zvládají školní režim. I když některé děti nastupují na jinou základní školu, než na které navštěvovaly přípravnou třídu, je minimální problém s adaptací na školní prostředí.

Rodiče dětí si v průběhu docházky do přípravné třídy zvykli na pravidelnou docházku. Pochopili nutnost absenci dítěte omluvit a spolupracovat s třídním učitelem na řešení problémů, které v průběhu docházky do přípravné třídy vznikají. Úspěšnost dětí v základním vzdělávání závisí především na rodině. Na jejich vztahu k vědění a podpoře vzdělávání. Ač sami měli někteří problém s vlastním vzděláváním, sami cítí, že jejich děti chtějí a potřebují více podpory z jejich strany, než měli v dětství oni. Pokroky u většiny dětí jsou viditelné, pokud je úzká spolupráce rodiny a školy.

Jako velmi vhodná se ukazuje kooperace přípravné třídy a první třídy. Ať už to jsou společné akce (maškarní bál, koncerty, návštěvy knihoven, besedy, projektové dny, ukázkové hodiny. Více, že se děti z přípravné třídy stanou za rok prvňáčky, je pro většinu s nich velkou motivací, i pro rodiče.

Děti během docházky do přípravné třídy získávají na sebedůvěře a sebeovládání. Dokáží sdělit myšlenku, umí požádat o radu nebo pomoc. Sami také pomoc nabízejí ostatním. Zvládnout již chvíli naslouchat, reprodukovat text, uklidí si a udrží pořádek okolo svého místa.

Jsou kamarádští a díky návštěvám kulturních akcí se v tomto prostředí přirozeně chovají. Učí se chápat vhodnost oblečení na sportovní akce a kulturní akce. Rodičům už v šatně školy sdělují zážitky. Chtějí si povídat. Často se ale také zmiňují, že maminka/tatínek včera neměl čas si je poslechnout. A tady je role pedagoga, či asistenta pedagoga nezastupitelná. Jsou to stále oni, kteří si na jejich trápení, radosti umí najít čas a naslouchají jim. Přípravná třída připravuje děti pro základní vzdělávání také po stránce grafomotorické a psychické. Mají ujasněné základní hygienické návyky. Děti jsou rozvíjené i po straně

tělesné. Mají zajištěnou pravidelnou stravu – svačiny, obědy a jsou schopny správně stolovat.

U některých dětí dochází k diagnostikování výukových obtíží, k jejich řešení, což velmi usnadňuje práci učitelům v prvních třídách. Pravidelné návštěvy logopedie zde mají také své nezastupitelné místo.

Otázka číslo 2: Jak spolupráce s rodiči zlepší výsledky výchovně vzdělávacího procesu?

Zákonní zástupci (rodiče) si nástupem dětí do přípravné třídy začali postupně uvědomovat, že je nutná pravidelná docházka do školy a to z několika důvodů. Zaprvé program jednotlivých vyučovacích hodin na sebe navazují a za druhé si dítě zvyká na pravidelný režim. S paní učitelkou jsou rodiče v každodenním kontaktu (ráno u šaten při nástupu do školy a u některých dětí po vyučování). V těchto časech se navzájem informují o problémech výchovných, výukových, zdravotních, popřípadě rodinných. Vyučující nejčastěji oznamuje o průběhu dne s přihlédnutím na individualitu žáka. Obě zúčastněné strany dostávají zpětnou vazbu. Nezřídka dochází i ke konzultacím, když rodič něčemu nerozumí (například procvičení problémové oblasti – rozpoznávání barev). Navzájem se dohodnou na společném postupu ve škole i doma. Rodiče mají možnost se, po předchozí domluvě s pedagogem, přijít podívat do výuky, aby si ujasnili, jak probíhá vyučování a jakým způsobem se s dětmi pracuje a tím pádem mohou doma v této práci stejným způsobem pokračovat. Každé dítě má své osobní portfolio, které na třídních schůzkách učitelka předkládá rodičům a na jednotlivých pracovních listech ukazuje posun dítěte. Doporučuje další vzdělávací strategie. V případě dlouhodobé absence dítěte se vyučující a rodič domlouvají na společném postupu.

V rámci výzkumného šetření – pozorování jsme došly k tomuto závěru. U dětí, které jejich rodiče pravidelně vodili do přípravné třídy, spolupracovali s vyučujícím, popřípadě s asistentem pedagoga, projevovali zájem o vzdělání svého dítěte a snažili se mu pomáhat, došlo k velkému posunu vpřed, na rozdíl od dětí, jejichž rodiče neprojevovali takový zájem o vzdělání svých dětí. Zároveň si učitelky pochvalovaly rodiče, kteří omlouvali absenci svých dětí (u návštěv lékařů i dopředu) a ptali se probrané věci v den absence.

Otázka číslo 3: Jaké oblasti školní zralosti byly nejčastěji rozvíjeny?

V přípravné třídě se nejčastěji rozvíjejí tyto oblasti školní zralosti – sociální a psychická zralost.

Pro většinu dětí byl nástup do přípravné třídy velkou změnou. Základní škola na ně působila zcela jiným způsobem než mateřská škola (množství žáků, velikost budovy, chodeb, třídy, množství dospělých osob, nová paní učitelka, asistent pedagoga, jiné děti). Zpočátku odmítaly zůstat chvíli bez rodiče. Děti odrazovalo velké množství žáků před školou, v šatnách. Tento problém paní učitelky vyřešily pozdějším příchodem ke škole (o dvacet minut). Tím se rodiče a děti zklidnili, byl čas a prostor na rozloučení v šatnách školy. Adaptace na nové prostředí byla postupná. V průběhu školního roku se děti dobře zorientovaly v budově školy – záchody, tělocvična, jídelna, družina). Mezi dětmi se se vytvořil hezký kamarádský vztah a nemají problém se zařazením nového kamaráda do jejich kolektivu.

V oblasti řeči se paní učitelky zaměřily na rozvoj správné výslovnosti pomocí říkanek, jazykolamů, básniček. Neustále upozorňovaly rodiče některých žáků na důležitost docházet k logopedovi a také vedly rodiče k domácímu procvičování. Slovní zásobu prohlubovaly s využitím velkého množství pohádek a jejich dramatizace. Využívaly k tomu kulisy, masky, obrázky, interaktivní tabule, karty.

Oblast grafomotoriky byla jediná, ve které spatřovaly paní učitelky největší rozdíly mezi dětmi. Každé dítě totiž přišlo do přípravné třídy s jinou úrovní. Nejtěžší bylo sloučit a vymyslet činnost, kterou by mohly dělat všechny děti najednou. Někdy stávalo, že šikovnějším dětem byla zadaná samostatná práce – pracovní list na uvolňovací cviky a slabší děti v této oblasti s paní učitelkou nacvičovali společně. Proto i po roce v přípravné třídě nebyly rozdíly smazány úplně, některé děti měly již uvolněné zápěstí a byly částečně připraveny na psaní a ostatní pouze dorovnaly úroveň dětí, které nastoupily rovnou do první třídy.

Další z oblastí, která byla rozvíjena, je oblast sluchového vnímání. Po roce v přípravné třídě jsou děti schopny pracovat několik minut v tichosti a soustředit se na danou činnost. Poslouchat v klidu pohádku, vyslechnout kamaráda a nepřerušovat jeho projev. U některých dětí se podařilo rozvinout sluchové vnímání na úroveň, kdy jsou schopny rozpoznat a vyslovit počáteční hlásku u písmen, které probíraly (A, E, O, I). Díky častému procvičování si děti lehce začaly pamatovat krátké básně a reprodukovat je.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jak přípravné třídy pomáhají dětem k úspěšnému vstupu do základního vzdělávání. V teoretické části proto byla vymezen pojem přípravné třídy, jeho historie, legislativa a edukace. Také jsme zmínily Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, neboť podle něho se vytváří Školní vzdělávací program, který je závazný. Popsaly jsme školní zralost, zápis do prvních tříd, odklad školní docházky a charakterizovaly jsme předškolní a mladší školní věk dítěte.

Ve výzkumném šetření jsme zjišťovaly hlavně přínos přípravných tříd pro děti s odkladem nebo pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. V přípravných třídách je uplatňován individuální přístup k jednotlivým dětem. Využívají se tradiční i netradiční formy a vzdělávací metody. Důležitou součástí vyučování je i motivace, která se začleňuje do výuky co v největším rozsahu, neméně významné je i podnítit zájem o zadanou činnost a ověřit, zda byla dokončena. Vyučující si jednotlivé aktivity musí vždy předem promyslet a dbát na to, aby byly přiměřené k věku dětí a rozvíjely jejich schopnosti a dovednosti v souladu s RVP PV. Také je optimální střídat klidnější aktivity s pohybovými a náročné s nenáročnými. Po roce v přípravné třídě jsou děti schopné udržet pozornost po dobu asi patnácti minut, tento časový úsek se však u každého liší.

Výzkumným šetřením jsme došly k závěru, že děti, které navštěvovaly přípravnou třídu, jsou lépe připraveny na výuku a rychleji se adaptují na školní prostředí, než kdyby tuto třídu nenavštěvovaly. Mají lepší jazykovou vybavenost a rozvinutou grafomotoriku. Významným faktorem úspěchu je zapojení rodičů dětí do dění v přípravné třídě. Rodiče, kteří se zajímali o výuku a aktivity, spolupracovali s třídním učitelem, věnovali se domácí přípravě na vyučování, tímto způsobem výrazně zlepšili schopnost dítěte k nástupu do první třídy.

Seznam literatury

- BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení II*. Brno: Masarykova universita, 2005. ISBN 80-210-3822-5.
- BEDNÁŘOVÁ, J. a V. ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2011. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.
- BENÍŠKOVÁ, T. *První třídou bez pláče*. Praha: Grada, 2007. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-1906-1.
- BUDÍKOVÁ, J., P. KRUŠINOVÁ, P. KUNCOVÁ a H. ZELNÍČKOVÁ. *Je vaše dítě připraveno do první třídy?*. Brno: Computer Press, 2004, 157 s. ISBN 8072266373.
- ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.
- KOLLÁRIKOVÁ, Z. a B. PUPALA, ed. *Předškolní a primární pedagogika: Předškolská a elementární pedagogika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-828-9.
- KURIC, J. a L. VAŠINA. *Obecná a ontogenetická psychologie pro učitele*. 2. přeprac. vyd. Brno: Rektorát Univerzity J. E. Purkyně, 1987, 258 s.
- KUTÁLKOVÁ, D. *Jak připravit dítě do 1. třídy: rozvoj obratnosti, smyslové vnímání, řeč, náměty na hry, kresba, školní zralost*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-1040-4.
- LANGMEIER, J. a D. KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- PETŘKOVÁ, A. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1991, 42 s. ISBN 80-7067-002-9.
- PIPEKOVÁ, J. a kol., *Kapitoly ze speciální pedagogiky*, Brno: Paido, 1998, 234 s. ISBN 80-85931-65-6.
- PLEVOVÁ, I. *Kapitoly z vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 57 s. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1412-0.

PRŮCHA, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie*, 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-80-736-546-2.

PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 1995. ISBN 80-85931-65-6.

ŠIKULOVÁ, R. a I. KOŠEK BARTOŠOVÁ. *Společně to dokážeme: metodika pro učitele přípravných tříd*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. ISBN 978-80-7414-395-3.

ŠOTOLOVÁ, E. *Vzdělávání Romů*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1524-0.

ŠULOVÁ, L. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 248 s. ISBN 978-80-7478-542-9.

ŠULOVÁ, L. a R. LEŽALOVÁ. *Diagnostika školní zralosti*. Praha: Raabe, c2012, 1 sv. (různé stránkování). Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. 528s. ISBN: 80-7178-308-0.

Internetové zdroje

Česká televize. 2015. "Šabatová: Přípravné třídy by neměly být alternativou povinné školky" ČT24, 17. 4. 2015 [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1521094-sabatova-pripravne-tridy-nemely-byt-alternativou-povinne-skolky> [cit. 28. 3. 2017]

ŠTEFFLOVÁ, J. Přípravné třídy na základní škole. In: Učitelské noviny.cz [online]. ©2011 [cit. 24.3.2017]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6179>

ŠTEFFLOVÁ, J. Nikdo se nesmí cítit vyčleněný. In: Učitelské noviny.cz [online]. ©2013 [cit. 24.3.2017]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7561>

ŠVANCAR R. Přípravné třídy: UČÍME O EXISTENCI POVINNOSTÍ. In Učitelské noviny.cz [online]. ©2010 [cit. 25.3.2017]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5318>

Zákony a vyhlášky:

Zákon č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol (školský zákon)

Zákon č. 561 / 2004 Sb., ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Zákon č. 82/2015 Sb. kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání č. j. 32405/2004-22, s platností od 1. 9. 2016

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele - asistenta učitele č.j. 25 484/2000-22.

Seznam zkratk

ADHD - Attention Deficit Hyperactivity Disorder (porucha chování s hyperaktivitou)

CNS – centrální nervová soustava

IVP – individuální vzdělávací plán

MŠMT ČR – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy České republiky

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

RVP PV – Rámcový vzdělávací plán pro předškolní vzdělávání

SVP – specifické vzdělávací potřeby

TV chvilka – tělovýchovná chvilka

ZŠ – základní škola

Seznam příloh

Příloha č. 1: Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

Přílohy

Příloha č. 1:

Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, používá ubrousek)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava

- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázek z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazech, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů

- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbláhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí

- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- přiměřeným způsobem se zapojuje do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

Anotace

Jméno a příjmení:	Karolína Škutová
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Dominika Provázková Stolinská, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Přípravná třída jako prostředí podporující rozvoj dítěte před vstupem do povinného vzdělávání
Název v angličtině:	Preparatory class as an environment, which supports a child's progress before entering a compulsory education
Anotace práce:	Diplomová práce „Přípravná třída jako prostředí podporující rozvoj dítěte před vstupem do povinného vzdělávání“ se zabývá problematikou přípravných tříd. V teoretické části se zabývá charakteristikou vývojových stádií – předškolní a mladší školní věk, přípravných tříd, Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, školní zralosti a odkladu školní docházky. Ve výzkumné části je popsán kvalitativní výzkum prostřednictvím pozorování hodin v přípravných třídách a přepsány řízené rozhovory s respondenty – učitelé v přípravných a prvních třídách. Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak přípravné třídy pomáhají dětem ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí nebo dětem s odkladem povinné školní docházky ke vstupu do první třídy.
Klíčová slova:	Přípravná třída, předškolní věk, mladší školní věk, školní zralost, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, odklad školní docházky.
Anotace v angličtině:	This diploma thesis „Preparatory class as an environment, which supports a child's progress before entering a compulsory education“, performs research on preparatory classes. The theoretical part deals with the characteristics of preschools and younger school age, the preparatory classes,

	<p>General education program for preschool education, and school maturity. The empirical part consists of qualitative research, the data mapped by methods of both observation and controlled interview. The aim of this diploma thesis is to discover how the preparatory classes help children with socially and culturally disadvantaged backgrounds, or with postponement of the school attendance.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>Preparatory class, preschool age, younger school age, school maturity, General education program for preschool education, postponement of the school attendance.</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Desatero pro rodiče dětí předškolního věku</p>
Rozsah práce:	<p>69 stran</p>
Jazyk práce:	<p>Čeština</p>